

Saksbehandler: Olav Fykse Tveit/Gard Lindseth

Referanse

Saksdokumenter

Uttalelse fra KISP

Rapport fra Generalsekretær Olav Fykse Tveit fra det årlige møtet i COCOP med vedlagte rapporter fra biskop Munib Younan og prest Mitri Raheb

Rapport fra Trond Bakkevig om dialogarbeid i Midt-Østen

Kort utdrag fra Hamas' charter

Den aktuelle situasjonen i Midtøsten

Sammendrag

Som det har kommet fram i media den senere tid, har valgene i Israel og Palestina ført til skjerpede motsetninger i regionen og større usikkerhet internasjonalt om hvordan andre land skal relatere til de palestinske myndighetene. Det har skjedd store politiske omveltninger i de palestinske områdene i og med at det ble et flertall i parlamentet avrepresentanter valgt på Hamas' lister. Det er fare for voldelige sammenstøt mellom væpnede grupper som representerer Fatah og Hamas. Det er en alvorlig tiltagende humanitær situasjon på grunn av internasjonal sperring av økonomisk støtte til de palestinske myndighetene etter at Hamas vant valget. I tillegg er det økt trykk på emigrasjon fra regionen, særlig av kristne palestinere. Valget i Israel har tydeliggjort at Israel vil slutføre deler av annekteringspolitikken av Vestbredden, særlig de områdene rundt Jerusalem som ulovlig er bebygd av nybyggere. Det er prinsipiell åpenhet for forhandlinger med palestinere, men den nye regjering fra Hamas brukes som argument for å ikke gå inn i reelle forhandlinger.

Den norske regjeringens holdning og handling til situasjonen er omdiskutert, både i opposisjonen og blant regjeringspartiene. Det gjelder særlig hvordan Norge skal formidle sin økonomiske støtte til det palestinske folk i en situasjon der den norske regjering ikke offisielt anerkjenner den nye regjeringen med utgangspunkt i Hamas, og har valgt å følge EUs linje med å vente med å gi penger direkte til PA.

I Mellomkirkelig råds langvarige engasjement i engasjement for fred og rettferdighet i Det hellige land, har det vært lagt vekt på følgende:

- a. Alle gode krefter må bidra til at det etableres en rettferdig fred. Den må bygge på at både Israels og Palestina har rett og mulighet til å eksistere som stater innenfor internasjonalt anerkjente grenser. Folkene i regionen må kunne leve med trygge rammer, til å ha bolig og arbeid og oppleve at menneskeretter ivaretas og folkeretten følges. Det må derfor påpekes både rett og urett på begge sider. Samtidig må det

understrekes at selv om det er to parter med hver sine legitime retter, er det ikke et jevnbyrdig styrkeforhold mellom dem.

- b. Okkupasjonen i området må ta slutt og partene må avstå fra bruk av vold og trakassering av sivilbefolkningen. Verken okkupasjon som brudd på folkeretten eller bruk av vold kan forsvares med religiøse argumenter om en gudgitt rett til visse landområder.
- c. Kirkenes rolle i området er svært vesentlig, som talsmenn og vitner for fred, forsoning og rettferdighet, og som viktige bidragsytere til å bygge det sivile samfunn gjennom skoler, kulturarbeid og helsetjenester. De er uttrykk for den 2000-årige kristne tradisjon i området, men er blitt en svært redusert minoritet. Deres stemme må lyttes til og deres viktige plass i regionen må støttes og sikres.
- d. Religionenes rolle verken kan eller må undervurderes. Religiøse ledere må oppfordres og støttes til å føre dialog seg i mellom og sammen bidra til å legge premisser for en rettferdig fred.
- e. Engasjement i konkrete prosjekter sammen med andre kirker, bistandsorganisasjoner, økumeniske organisasjoner og norske myndigheter, så som drift og stilling for Augusta Victoria sykehus i Øst-Jerusalem. I det siste år det handlet mye om å få en løsning på et urimelig skattekrav fra Israel (noe som nå synes å bli løst gjennom forhandlinger)

Det er viktig at MKR har en fortløpende drøfting og vurdering av den politiske situasjonen og MKRs engasjement i forhold til den, og får en jevnlig oppdatering av engasjement i forhold til kirkene i området, hva som skjer med den interreligiøse dialogen og hva som blir tatt opp med politiske myndigheter.

I forhold til den aktuelle situasjonen, er det ikke naturlig at MKR går inn i brede drøftinger om alle sider av den aktuelle politiske situasjon. Det vises for øvrig til initiativ og uttalelse fra KISP rett etter valget i Palestina. Det er viktig nå å fokusere særlig tre sider av tematikken:

1. Støtten til det palestinske folk og norske myndigheter

Det er vanskelig å forsvare at det legitime demokratisk valgte parlament og regjeringen basert på dette parlamentariske grunnlaget ikke anerkjennes av andre land, som USA, EU-landene og Norge. – Særlig når det går ut over støtten til det palestinske folks insituser. Det oppleves som at folket straffes, at det ikke anerkjennes rett til å velge sine ledere, og at det forsøkes påtvunget regimeskifte utenfra. Det er også urimelig om det stilles større krav til å oppfylle internasjonale krav og forpliktelser til palestinere enn til Israel. Det er svært viktig at den nye palestinske regjeringen blir gjort ansvarlig i internasjonale fora som det palestinske folks regjering, og ikke isoleres eller tvinges til å søke kontakt hos land som har liten vilje til å bidra til fredsløsninger i området.

Det er et vanskelig internasjonalt landskap å manøvrere i for norske myndigheter, og det er viktig at Norge ikke mister sine muligheter til å påvirke den internasjonale politiske håndtering av disse spørsmål. Samtidig er det viktig at Norge velger en linje som bygger på tillit til at dialog og ansvarliggjøring fører til resultatet, og at en ikke bidrar til å undergrave et annet lands demokratisk valgte institusjoner og ordninger. Norge har en spesiell rolle i å bygge opp under og legge til rette for dialog mellom partene i Midtøsten som i utgangspunktet har vanskelig for å snakke sammen. Det er grunn til å glede seg over den tydelige politiske vilje til å ivareta nivået på norske økonomiske bidrag til det palestinske folk, blant annet gjennom støtte til etablerte, men underfinansierte humanitære

tiltak som AVH. Men det er grunn til å advare mot å underminere den palestinske regjeringens mulighet til å fylle sin rolle i de palestinske områdene. Det er viktig at noe av den økonomisk støtten som gis til Palestina går direkte til regjeringen slik at statsapparatet kan utføre de oppgaver som en regjering har overfor sitt folk. Blir ikke dette gjort kan resultatet bli kaos og ytterligere voldsbruk og svekking av palestinernes posisjon i arbeidet for en rettferdig fred.

MKR vil også påpeke at det er viktig at det internasjonale samfunn fører dialog med en palestinsk regjering som utgår fra Hamas. Det er ikke som "bevegelsen Hamas", men som regjering basert på lovlige valg, at også den nye palestinske regjeringen må ansvarliggjøres av det internasjonale samfunn gjennom dialog. Det å samtale med en lands regjering betyr ikke at en gir legitimitet til hva alt denne regjering står for. Gjennom samtale har en mulighet til å øve påvirkning og norske myndigheter bør bidra til å etablere møtepunkter som fører til en reell dialog. Det er i denne sammenheng grunn til å minne om den utvikling PLO gjennomgikk fra terroristorganisasjon til ansvarlig dialogpartner for Israel i konflikten

2. Særlige grunner til å ytre kritikk overfor partene

Det er viktig i en åpen og direkte dialog å stille tydelige forventninger til partene. Hamas er en bevegelse som dels har et humanitært formål, dels et politisk. Når den nå fikk uventet politisk makt og innflytelse, er det all grunn til å kreve at Hamas også skal framtre som en seriøs politisk aktør og partner internasjonalt. Det må innebære at Hamas avstår fra sin vulgære argumentasjon mot Israel gjennom beskyldninger om sionismens vilje til verdensmakt og henvsninger for eksempel til det helt uetterrettlige dokumentet "Sions vises portokoller".

Samtidig er de igjen nødvendig å kreve at Israel avstår fra utbygging av de okkuperte områder på Vestbredden. Det er fullstendig i strid med de løfter Israel gav i Oslo-avtalen, og kan ikke forsvares med at den andre part eventuelt ikke har holdt sin del av Oslo-avtalen. Tvert imot er det mye som tyder på at nettopp nybyggingspolitikken på Vestbredden er selve stridens kjerne og den største hindring for at både israelere og palestinere kan etablere en varig fredsordning.

3. Støtte til den kristne minoriteten

Det vises til rapport fra møtet i COCOP med partnere for ELCJHL, og behovet for videreføring av engasjementet fra MKR, KN og Borg bispedømme sin side. Det er særlig grunn til å peke på de muligheter som finnes for snarlig å utvikle bedre muligheter for unge kristne, palestinske familier til å bli boende i området. Det gjelder særlig de ulike boligprosjektene, ikke minst det som er påtenkt og planlagt for den palestinske kristne majoriteten i Jerusalem. Økonomiske forhold (svært høye priser og lite boliger) kombinert med store problemer knyttet til avsperringen av Øst-Jerusalem fra andre deler av Vestbredden, og at dette er en minoritet i minoriteten, gjør det særlig viktig å arbeide langs ulike veier for å realisere et slikt prosjekt. Stiftelsen Oljeberget har arbeidet med dette, og det er grunnen til at MKR støtter arbeidet med dette prosjektet.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd tar uttalelsen fra KISP med påfølgende debattinnlegg og rapporter fra arbeidet i COCOP og med religionsdialog til orientering.

2. Mellomkirkelig råd vil oppfordre norske myndigheter til å arbeide så aktivt og målrettet så mulig for at det etableres en reell politisk dialog med den valgte palestinske regjering som organ for det palestinske folk. Det er vesentlig at den demokratisk valgte regjering ikke isoleres, men trekkes inn i en ansvarlig samtale og forpliktelse til å bidra til fredsprosessen i området. Den økonomiske støtten fra Norge til det palestinske folk må opprettholdes eller eventuelt økes.

3. Mellomkirkelig råd vil i den aktuelle situasjonen spesielt peke på at partene i konflikten må anerkjenne den andre parts rett til å eksistere og til å leve uten okkupasjon. Det innebærer at Hamas må avstå fra sine ubegrunnede anti-semittiske utsagn og anerkjenne Israels rett til å eksistere innenfor grenser som det internasjonale samfunn kan anerkjenne. Det innebærer også at Israel må avstå fra den ulovlige okkupasjonen på Vestbredden og den aktive nybyggingen på okkupert område, i strid med internasjonal rett og i strid med forpliktelsene i Oslo-avtalen. Det er særlig viktig nå at ikke Israel får internasjonal støtte til å fastsette sine grenser på egen hånd.

4. Mellomkirkelig råd er glad for de mange initiativ som er tatt i Stiftelsen Oljeberget bl.a. overfor norsk UD for å sikre eiendommen LVF har på Oljeberget. Utenriksdepartementet har vist stor klokskap i å se den store strategiske og humanitære betydningen av sykehuset og eiendommen. Mellomkirkelig råd ber om at arbeidet med å utvikle boliger for den palestinske kristne minoriteten i Øst-Jerusalem intensiveres.

Støtten til det palestinske folk må opprettholdes (Utdrag fra Protokoll fra møte i KISP 2.-3. mars 2006)

Komiteen for internasjonale spørsmål under Mellomkirkelig råd (KISP) oppfordrer den norske regjering til å anerkjenne det demokratiske valgresultatet i Palestina og anse det nye parlamentet, med et flertall fra Hamas, som palestinernes lovlige valgte representanter. Komiteen understreker samtidig at som leder i giverlandsgruppen påligger det norske myndigheter aktivt å arbeide for at støtten til det palestinske folk opprettholdes. I tillegg må det stilles krav til både palestinske og israelske myndigheter om at menneskerettighetene respekteres.

Hamas' seier i valget til ny palestinsk nasjonalforsamling føyer seg inn i en rekke av politiske hendelser den siste tiden som har påvirket forholdet mellom Israel og Palestina. Fra Israel, USA og EU er Hamas' seier blitt møtt med trusler om økonomisk og politisk boikott av palestinerne. En ytterligere forverring av den humanitære situasjonen på Vestbredden og i Gaza vil føre til en styrking av ekstreme posisjoner på begge side av konflikten, og vil slik være ødeleggende for det forhandlingsklima som vil være nødvendig for å nå fram til folkerettsbaserte løsninger på konflikten.

Det er en meget kompleks historisk bakgrunn for konflikten i regionen, og den nye situasjonen stiller alle involverte aktører overfor nye utfordringer. Internasjonale aktører har vært enig om at demokratibygging i Midtøsten er viktig både for den regionale stabiliteten og for å sikre internasjonal fred og sikkerhet. KISP vil hevde at samarbeid med de palestinske myndigheter må opprettholdes for å sikre de demokratiske rettighetene til den palestinske befolkningen.

Menneskeretts situasjonen for mange palestinere er prekær. Vi utfordrer norske myndigheter til å fortsatt bidra til at internasjonal humanitær rett og menneskerettighetene blir respektert. I konflikten mellom Israel og palestinerne er det et asymmetrisk styrkeforhold. Israel er en av verdens ledende militærmakter og har gjennom årtier brukt denne makten til å opprettholde en folkerettstridig okkupasjon, samtidig som palestinernes situasjon gjennom denne perioden er blitt systematisk forverret. Israel har på sin side en rett til å forsvare seg og til å leve innenfor internasjonalt anerkjente grenser. Sammen med våre palestinske søsterkirker vil vi understreke overfor Hamas at de må verne om sosiale, politiske og religiøse rettigheter i de palestinske områdene, og at de må avstå fra terror og vold i konflikten.

KISP ber på denne bakgrunnen norske myndigheter og andre ansvarlige norske aktører om å innta følgende posisjoner:

- Støtten til det palestinske folk må opprettholdes
- Israel må trekke seg tilbake til grensene av 1967, slik det er nedfelt i FNs resolusjoner 242 og 338, og alle permanente sikkerhetstiltak må finne sted innenfor disse grensene (inklusive sikkerhetsmuren)
- De demokratisk valgte myndighetene i regionen må anerkjennes som legitime representanter for sine borgere. På det grunnlag kan man stille krav om respekt for menneskerettighetene til både palestinske og israelske myndigheter.

Flyktingenes folkerettslig forankrede rettigheter må respekteres.

DEN NORSKE KYRKJA

Kyrkjerådet, Mellomkyrkjeleg råd, Samisk kyrkjeråd

Rapport nr. 17/06

Dato: 19.05.2006

Vår ref: 06/100-2 LJD

Dykkar ref:

Rapport frå møte i COCOP 2006, 10.-12.05. 2006 i Betlehem frå generalsekretær Olav Fykse Tveit, MKR

1. Den aktuelle politiske situasjonen og kyrkja

Biskop Munib Younan gjev i sin rapport (sjå vedlegg) tydeleg og ryddig greie for si vurdering av den politiske situasjonen etter vala både i Israel og i dei palestinske områda. Den lutherske kyrkja (saman med dei andre kyrkjene i dei palestinske områda) prøver å bidra til ein konstruktiv kritisk dialog med Hamas og den nye regjeringa, for å styrkje regjeringa sin vilje til å arbeide for fred og forhandle om ei rettferdig løysing på konflikten med Israel, verne om menneskerettar og sikre at det palestinske samfunnet er eit multireligiøst fellesskap. Dette vart elles sterkt understreka i møtet biskop Younan hadde med statssekretær Johansen i Oslo 24. april, som eg deltok på saman med Atle Sommerfeldt frå KN.

Det vert uttrykt redsel for kollaps i den generelle samfunnsøkonomien ettersom det er stadig auke i arbeidsløysa og mangel på økonomiske midlar blant palestinarar flest. Det skuldast både bortfall av inntekter for statstilsette og generelle innstramningar i sjansane til å drive økonomisk verksemd med eller via Israel, innskrenkingar i kor mykje innbyggjarane kan bevege seg på Vestbreidda og inn i Jerusalem. Det verkar også inn på foreldra sin evne og vilje til å betale skulepengar på kort sikt.

Eit døme på situasjonen frå førre veke: Mitri Raheb, presten i Betlehem, planla retreat for ungdom i Jeriko, som var den einaste plassen ein kunne møtast. Jeriko vart plutsleg stengt for folk frå Vestbreidda. Ein tur til heilage stader i Israel for dei som kunne reise i kyrkjelyden, vart umogeleg, no fekk ingen innreiseløyve. Tilgangen til drivstoff stansa opp i Betlehem den siste dagen vi var der.

Borgarkrig mellom Fatah og Hamas er kanskje det verste scenariet mange ser for seg no. Hamas er ikkje berre ein politisk organisasjon, men ei rørsle med ulike fraksjonar og nivå, noko som også pregar synet på Hamas. Ein del folk i kyrkja er glade for at Hamas har tatt opp kampen mot korrupsjon, ein del er redde for at den langsiktige verknaden av Hamasstyre vert ei sterkare islamisering, ein del vil ikkje seie så mykje. Det største husprosjektet for unge familiar i Betlehem er drive av Hamas, noko som syner at Hamas er ei rørsle som driv mykje sosialt arbeid. Nokre ministrar i regjeringa har meldt seg ut av Hamas.

Det er no endå større hindringar for kyrkjelydsmedlemmer i og med at skiljemuren vert fullført. Sjansen til å bevege seg for å kome til arbeid, marknad og utdanning vert meir og meir komplisert. Fleire i kyrkjelyden i Jerusalem. Dette er ei kyrkje som må overleve gjennom ordinært kyrkjelydsarbeid for å kunne drive det viktige diakonale arbeidet dei driv t.d. med skulane. I Ramallah er ¼ av medlemene i familiar utan arbeid og inntekt, og dei kan ikkje bidra til å dekkje utgiftene til kyrkjelydsarbeidet.

Karikaturteikningane vart nemnt ved nokre høve. Dei førte ikkje til angrep på dei lutherske kyrkjene, tvert om spelte lutherske bidrag til å forstå og forsvare dei nordiske landa ei viktig rolle i ein svært spesiell situasjon. Biskop Munib Younan var aktiv i kontakten med sjeik Tamini for å dempe dei muslimske reaksjonane i Palestina, og kunne stadfeste at dette ikkje handla om ein kristen-muslimsk konflikt i Noreg ved å vise til felles utsegner frå muslimar og kristne leiarar i Noreg. I Jordan var situasjonen nokså spent, men kong Abdullah II slo fleire gonger fast at valdsbruk ikkje var nokon akseptabel reaksjon i denne situasjonen.

Biskop Munib reflekterte også over korleis den politiske situasjonen alltid vert ein del av den refleksjonen kyrkja må ha med, fordi det er kyrkja si oppgåve å vitne om tru på frigjering – frå undertrykking, dårlege tider, kolonialisering og mismot.

Eit vesentleg problem er no at synoden eller kyrkjerådet, prestefellesskapet, arbeidsgrupper og ungdomsgrupper ikkje kan møtast der dei burde møtast, nemleg i Jerusalem. Ein har vanskeleg for å finne stader der folk frå heile kyrkja kan møtast.

På fredag deltok vi på ein større konferanse i Betlehem, der dei fleste kyrkjeleiarane i dei palestinske områda var samla saman med mange kyrkjelege medarbeidarar for å gjere ferdig og vedta eit felle curriculum for kristendomsundervisning i Palestina. Viseministeren for utdanning i den nye Hamasregjeringa var der og stadfesta kor viktig den religiøse opplæringa er, også den kristne. Dette var ei viktig markering for kyrkjene for å vise deira identitet i eit muslimskdominert miljø.

Forholda i Jordan vart drøfta spesielt. Det er ganske mange som har kome og kjem til Jordan med ulike grunnar til det, fordi det er eit slags Sveits i Midtausten med ei demokratisk haldning til mange spørsmål. Jordan er det mest stabile og det mest opne samfunnet i Midtausten for kristne kyrkjer, noko også nye karismatiske kyrkjer gjer seg nytte av. Dei har som mål å utfordre dei tradisjonelle kyrkjene og driv evangelisering på meir eller mindre opne måtar. Nokre av dei har sterke politiske krefter i USA bak seg. Fleire etablerer seg med større bibelskular. Situasjonen er svært utfordrande også for den lutherske kyrkja, og krev både kyrkjeleg og politisk klokskap.

2. Relasjonar til partnarar

Utfordringane - The Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL) - Den evangelisk-lutherske kyrkja i Jordan og Det heilage landet

COCOP er det årlege rundebordsmøtet (ELCJHL) har med dei som har skrive under på at dei vil vere partnarar for kyrkja. Dei er The Evangelical Lutheran Church of America (ELCA), Svenska kyrkan (COS), Finnish Evangelical Lutheran Mission (FELM), Berlin Missionswerk (BMW), Vereinigte Evangelische Lutherische Kirche Deutschlands (VELKD) og Den norske kyrkja. I tillegg møter ein del andre representantar frå organisasjonar og kyrkjer som samarbeider tungt med ELCJHL, The Lutheran World Federation (LWF) og Evangelische Kirche Deutschland (EKD). Hans Morten Haugen,

stadleg representant for Kirkens Nødhjelp i Jerusalem, var til stades på møtet ein dag, og vart ønskt varmt velkomen.

Som det har vore rapportert om frå møta dei siste par åra, er dette eit møte med nokså krevjande form og dynamikk. Dette er ei talmessig sett lita kyrkje som prinsipielt sett er ei sjølvstendig, lokal kyrkje med ei svært stor og viktig rolle i eit uroleg område i verda, men som er heilt avhengig av eksterne partnarar finansielt. Dei historisk sett tunge partnarane i misjonsorganisasjonar og kyrkjer i Tyskland som yter mest, vert no supplert med store og vesentlege bidrag frå Finland, Sverige og USA. Utfordringa er å finne eit balansepunkt mellom behova identifisert frå ELCJHL og det partnarane kan – og vil – yte. Dette er også eit balansepunkt mellom kor sjølvstendig og kor uavhengig kyrkja skal vere.

Dette blir også eit spørsmål om korleis det skal rapporterast på løyvingar og prosjektmidlar som gjer at bidraga kan forsvarast og oppretthaldast, utan at ein krev for mykje utlevering. Her er det framleis ein del utfordringar, dels fordi eit internasjonalt rekneskapsfirma ikkje gir den nødvendige detaljoversikt. Eit eige lukka møte med revisorane var nyttig for å ta opp spørsmål som gjeld desse utfordringane. Ein vart samd om kva det må arbeidast meir med.

Det er viktig at partane ikkje stressar kvarandre for mykje når ein skal definere kvar dette balansepunktet skal vere. Synoden nekta i år å godta eit budsjett med underskot for 2006. Eg støtta dei som understreka behovet for at budsjett vert sett opp med balanse ut frå kva ein har fått lovnader om, og at eventuelle problem som oppstår utover året vert teke opp som nye spørsmål. Den politiske situasjonen gjer det som kjent ikkje lett å berekne korleis dei økonomiske premissane vert. Men å setje opp budsjett med underskot er i denne situasjonen å føye til ein ekstra førespurnad til partnarane, og då kan ein like godt diskutere planane og behova på ordinær måte.

Ei anna utfordring i relasjonane utad er knytt til forholdet mellom det sentralkyrkjeleg nivå og lokalkyrkja. Prestane er betalte over kyrkja sitt fellesbudsjett (som igjen er vesentleg støtta av bidrag frå COCOP-partnarane), medan kyrkjelydsarbeid og diakonalt arbeid elles er dekkja av lokal innsamling. Når det ikkje strekk til, vert det retta appellar til eksterne partnarar som til dels kjem ved sida av dei som går via biskopens kontor. Nokon argumenterer med luthersk vekt på lokalkyrkjelydens sjølvstendige ansvar. Ein samtale mellom den sjølvstendige og visjonære pastor Jadallah Shihadeh i Beit Sahour og OKR Cornelia Coenen-Marx frå EKD, som har teke mål av seg å koordinere dei tyske bidraga til ELCJHL, var ganske nyttig å vere vitne til i så måte.

Ein vart samde om å gå gjennom korleis ein skal leggje opp COCOP-møte for å gjere dei meir konstruktive og gjensidig styrkjande, og eg vart beden om å vere med i ei gruppe på tre for å leggje fram nye forslag til opplegg. Eg meiner ein må sortere ut det meste av finansielle spørsmål og ta dei i ei mindre avdeling evt. Bilateralt med dei kyrkjene som har konkrete spørsmål, og så drøfte overordna strategiar og aktuelle emne i større felles sesjonar.

Forholdet til Tyskland

Relasjonane til dei tyske partnarane er sterke, og ikkje berre på det finansielle planet. Dette kjem til uttrykk på fleire måtar, og det er både fordelar og nokre problem knytt til dette. Framleis er det strid med BMW om ein av fire skular (Talita Kumi) som kyrkja driv skal vere leia av tysk rektor og ha sitt eige pedagogiske opplegg. Det er ikkje noko

tydeleg løysing på dette i sikte trass i møte på høgste nivå med EKD (biskop Huber). Det er ikkje grunn til å underslå at ønsket om tysk nærver og kunnskap om tysk språk og kultur er viktig for den tyske finansielle støtta til skulane, men det er vanskeleg å forstå klokskapen frå tysk side å ikkje la dette skje på rimeleg nivå og vel integrert i den palestinske kyrkja sitt skulesystem. Det kom også tydeleg fram i ei vurdering som er gjort av fagfolk frå Tyskland som har vurdert skulesystemet. Problema om bruken av Forløysarkyrkja i Gamlebyen og spenningane mellom den tyske kyrkjelyden og ELCJHL kjem kanskje inn i eit meir konstruktivt spor i og med den nye proststen som kom akkurat til COCOP-møtet. Uwe Gräbe har studert palestinsk frigjeringssteologi og kan både arabisk og hebraisk, og har gode føresetnader for å skape eit betre klima.

Men det er viktig at vi frå norsk og nordisk side også ser styrken for ELCJHL i dei nære banda til tyske kyrkjer, misjons- og bistandsorganisasjonar og einskilte kyrkjelydar. Kontakten med Tyskland betyr mykje for ELCJHL historisk, åndeleg, teologisk og personleg, sjølv om det skaper ein del spenningar. Sjølv om spreining av tysk kultur er eit atskillig mindre tydeleg vilkår for støtte enn det er for franskmenn, er dette ei utfordring når det kjem til botnlina i EKD sitt engasjement i regionen. Blandinga av ei misjonshistorie som har leidd til ei sjølvstendig palestinsk og ei slags sjømannskyrkje for tyskarar i utlandet er nokså vanskeleg for lokale partnarar av og til.

Dei historiske røtene til Tyskland kom også fram då eg spurde om det nokon gong var diskutert kvifor tysk er obligatorisk 2. framandspråk på skulane. Spørsmålet vakte meir reaksjon enn eg venta. Det kom då fram at det var dei historiske banda som talte mest, og ønsket om økonomisk støtte frå Tyskland. Men t.d. Mitri Raheb understreka at det var strategisk med tanke på vidare studiar i Tyskland for elevane. Frå tysk side vart det peikt på at det var viktig for tyskarane sin kommunikasjon med ELCJHL. Eg var spent på om nokon ville kommentere behovet for å lære hebraisk, men det vart ikkje teke opp før i pausen. Då sa direktøren for skulane at det er vanskeleg politisk no, men han meinte sjølv at det ville gjere elevane mykje meir i stand til å agere i forhold til Israel både økonomisk, politisk og praktisk (t.d. ved dei uttallege kontrollpostane dei må passere) og ville vere noko dei måtte ta opp i framtida. Andre palestinarar var heilt avvisande til tanken.

Ein prest (som deltok som observatør) frå tidlegare DDR forsto godt situasjonen med emmigrasjon og det å leve med ein mur som deler menneskelege fellesskap. Han talte om kor viktig det er å ha tru på og gjenta visjonen om at murane ein gong skal falle, slik ein hadde i kyrkja i DDR. Barrierar av denne typen mellom menneske skaper problem for alle partar, på begge sider av eit slikt skilje. Det gjer noko med ein å aktivt hindre det normale og utviklande menneskelege samkvem i eit område.

ELCJHL som ressurs for andre kyrkjer

ELCJHL er og kan vere ein åndeleg og teologisk ressurs for andre kyrkjer. Mitri Raheb sa det slik: "Maybe we have too much religion, too less spirituality in this region. "Not through might, but through the spirit" should be the message of the church. We should ask how God can use culture as a way to develop spirituality. A new identity, rather than only confirming the old differences. These are the issues we need to talk about."

Representantar frå synoden i ei aldrande og tradisjonell kyrkje i USA sa det slik etter eit besøk i Betlehem: "Dersom de kan utvikle ei så vital og teologisk sunn kyrkje under desse omstenda, kan vi også utvikle kyrkja sitt liv heime i USA." Og dei reiste heim og fekk eit fornya grep på planlegging og motivering for kyrkjelydsarbeidet. Fleire har opplevd det same, og lista over grupper og personar dei har motteke er lang (m.a. ved

hjelp av pastor Kjell Jonasson som arbeider spesielt med dette). Dei spesielle utfordringane har gjeve kyrkja her nede høve til å finne ei rolle som vitne for ein rettferdig fred. Men fordi dette er kombinert med konstruktive samfunnsbyggjande tiltak innan skulevesen og kultur (så som senteret i Betlehem) og ein stadig større vekt på utvikling av den teologiske refleksjon og spiritualitet, har dei spesielle bidrag å gje. Noko av det kjem til uttrykk i bøker som biskop Younan og Mitri Raheb har publisert.

Det er etter dei kompliserte drøftingane av finansielle saker ei lette å høyre at det er andre dimensjonar i relasjonane utad som vert lagt vekt på. Biskop Munib la i sin rapport stor vekt på erfaringane og konklusjonane frå ein retreat for prestar og ektefellar i Jordan i starten av januar 2006 (for øvrig finansiert med eit lite bidrag frå OVF for 2005). Dei vart samde om å legge større vekt på spiritualitet i tida framover, ut frå eit sterkt følt behov i ein pressa situasjon. Ikkje for å gløyme dei aktuelle utfordringane, men for å styrkje innsatsen.

Pastor Azar i Jerusalem understreka verdien av partnarskapsrelasjonar til kyrkjelydar som dei har i Tyskland, og som ikkje handla om å få pengar. Det har mykje å seie at det er personlege, sosiale og åndelege støtter som bryr seg over lang tid.

Mitri Raheb understreka at det er bra med bidrag utanfrå, men også å auke innsatsen lokalt. Den lokale innsamlinga til kyrkjelyden aukar år for år i Betlehem, trass i vanskelege økonomiske tider. Dette er viktig for sjølvrespekten, og er ei stor oppmuntring.

Samarbeid om ungdomsarbeid og barnarbeid er svært viktig for å styrkje og utvikle leiarar som kan drive dette. Prestane kan ikkje gjere det åleine. Fleire prestar talar om at det framleis er barn og ungdom som deltek i sundagsskule og ungdomsgruppe, men at utfordringa til å ha relevant og attraktiv pedagogisk metodologi vert større og større. Kanskje vi kunne finne ei kopling til trusopplæringsprosjektet her? Det var ei stor gruppe ungdommar på speidarleir i Etne i fjor, og det var ein deltakar frå Ramallah på ein konfirmantleir i Noreg.

Ein større leir i Ramallah for ungdommar frå South East Michihgan, USA, frå Sverige og Ramallah møttest, og det var svært viktig for alle partar. Det var snakk om deltaking frå Borg bispedøme på dette, men det vart ikkje noko av pga uro rundt tryggingssituasjonen. Det var nok svært skuffande for vertskapet..

ELCJHL som vertskap for LVFs rådsmøte i fjor var ein stor suksess både praktisk sett og som støtte og synleggjering av kyrkja i området her. Ungdomane som deltok som stewards på LWF sitt rådsmøte i Betlehem i september, fekk mange viktige opplevingar som styrka deira kristne og lutherske identitet.

3. Norsk innsats

Finansielt

Frå norsk side har det vore ytt noko, men likevel forholdsvis beskjedne summar (ca 200.000 NOK pr år frå KN via LVF til skulane) samt sporadiske bidrag frå enkelte kyrkjelydar (Grefsen, Etne m.fl.) og litt frå Borg bispedømme og Mellomkyrkjeleg råd. Den norske representasjonen har gjeve støtte til enkelte prosjekt knytt til skulane, og det er mogeleg at dei er opne for å gje meir støtte no. For 2006 har MKR løyvd NOK 100 000 (OVF prosjektmidlar til systerkyrkjer til det

pastorale arbeidet), og eg fekk ein samtale med biskopen om korleis dette kunne brukast mest mogeleg konstruktivt som prosjektmidlar. Sannsynlegvis vert det eit prosjekt for å løne ein nyutdanna prest frå deira eiga midte som skal ta tak i ungdomsarbeid. Det er svært viktig at Den norske kyrkja, både sentralt og i Borg bispedømme, finn måtar å støtte det pastorale arbeidet finansielt. KN kan og vil styrkje støtta til det samfunnsbyggjande arbeidet som vert drive, gjennom skular og andre aktuelle tiltak.

Besøk

Det er viktig å halde fram med besøk, og å stimulere til det. Ikkje minst til kyrkjelydane. Borg bispedømme har eit større program på gang i år, og det betyr mykje. Elles får ein mange signal om at norske kyrkjekontaktar er verdifulle, også når det ikkje handlar om pengar.

Politisk

Kontakten med representasjonskontoret i Ramallah er godt, og det er der fleire signal om at ein ser verdien av kyrkja sitt arbeid for å byggje det palestinske samfunnet. UD har hatt fleire kontaktar med biskop Younan det siste året, om karikaturar, religionsdialog, støtte til husprosjekt og om den generelle politiske situasjonen. UD har også markert at dei vurderer Augusta Victoria sjukehuset som viktig og strategisk for det humanitære arbeidet, og det styrkjer sjukehuset si stilling vesentleg i forhold til andre lands vurderingar. Skattesaka for sjukehuset ser no ut til å kome inn i eit konstruktivt spor, ettersom Israels utanriksminister Tzipi Livni møtte LVF 8.5. med eit forslag til ei løysing. Denne vart stadfesta i Livni sitt møte med utanriksminister Støre dagen etterpå. Støre tok opp saka på vårt initiativ og med informasjon om møtet dagen før.

4. Andre viktige prosjekt

Husprosjekt

Dette har ein snart i alle kyrkjelydane. Og dei andre kyrkjesamfunna har etablert slike prosjekt, ikkje minst den romersk-katolske kyrkja. Dette vert meir og meir strategisk for å hindre at folk emigrerer, det gjev både hus som kristne familiar har råd til, og det skaper ein annan mentalitet som motverkar tendensen til å gje opp og flytte bort. Mange har ikkje tilgang til husvere, eller slit med for høge leigeutgifter. Det gjeld også utanom Jerusalem. Ramallah er t.d. dyrt for tida. Det er gjort mykje for å få brukt eigedommen på Oljeberget til eit husprosjekt. Nett no er det mange løyver som skal innhentast samstundes som ein arbeider med moglege finansieringsmodellar. Stiftelsen Oljeberget jobbar med dette.

Økumenisk arbeid

ELCJHL bidrar vesentleg til det økumeniske arbeidet i området. Det er underskrive ein slags Leuenbergavtale for Midt-Austen i fjor, md ELCJHL som viktig pådrivar. Elles nyt biskop Younan stor respekt også blant dei katolske og ortodokse kyrkjene, og framstår meir og meir som den viktigaste palestinske kyrkjeleiaren når patriark Sabbah vert pensjonist. Dei andre kyrkjene har stort sett leirar med bakgrunn frå andre land.

Religionsdialog

Den dialogen som Dnk v/Trond Bakkevig er involvert i, vert stadig omtalt som seriøs og viktig, men krevjande pga dei hinder som omstenda legg for å finne felles møtestader.

Hotell/gjestehus

Dette er ein viktig del av strategien for kyrkja, ikkje minst for å skaffe seg eigne inntekter på sikt. I Betlehem er det no så mykje belegg at det snart er slik. Men den usikre politiske situasjonen gjer at turisttilstrøyminga er ustabil. Det siste året har ikkje vore så gale. Det er tydeleg at ein del ser kor viktig det er å reise til Betlehem sjølv om eller nettopp fordi det er lagt så mange hindringar for det. Og det er liten grunn for turistar til å halde seg borte frå Betlehem.

Naturpark Betlehem

Ein av dei få grøne områda som er att i Betlehem etter at byen er innbygd og innmura av israellarar og settlements, er ein park som etablert ved Talita Kumi-skulen. Dette er eit vesentleg bidrag til opplæring i miljøvern og miljøutvikling. Parken er i seg sjølv ein oase for folk som ikkje kjem seg særleg langt.

Colleget

som er etablert i Betlehem, har fått den høgthengande akkrediteringa av palestinske styresmakter som gjer at studentane der vil få offisiell støtte. Det er det einaste college som utdannar turistguidar for både Israel og Palestina. Og alle studentar bortsett frå ein klarte eksamen, og det er betre enn offentlege institusjonars resultat.

Luther på arabisk på web

er eit av dei nyare prosjekta, og syner seg å vere både etterspurt og gjevande for kyrkja å jobbe med. Det gjev tydelegvis nye perspektiv på reformasjonen, og det gjer Luther kjend for muslimar også. At det kan vere godt med reformasjon innanfrå i ulike religiøse samanhengar, er eit viktig vitnemål ELCJHL kan gje.

5. Oppfølging

1. Dnk må overfor ELCJHL følgje opp og styrkje sine kontaktar og si støtte finansielt, åndeleg, menneskeleg og politisk. Det er viktigare enn nokon gong.
2. MKR bør oppfordre KN til å trappe opp støtta til skulane og yrkesutdanning. Begge deler er svært viktig for å bidra til kyrkja si samfunnsbyggjande rolle.
3. MKR bør oppfordre Borg bispedømme og andre som har kyrkjelydskontaktar å finne fleire måtar å støtte det pastorale og kyrkjelydsbyggjande arbeidet på.
4. MKR bør vere representert på representativt nivå vidare på COCOP-møtene for å utvikle den breie forståinga av ELCJHL og situasjonen generelt. Dessutan er det viktig at vi bidrar til å gje fleire perspektiv på samtalanane i COCOP-møtet og bidrar så langt som råd til gjensidig forståing mellom partnarane.
5. MKR bør oppmode til at kyrkjelege delegasjonar og grupper nyttar dei kyrkjelege gjestehusa i regionen, for å styrkje kyrkjene gjennom dette og for å få kontakt med kyrkjene sitt arbeid på denne måten også.
6. MKR bør halde fram med å formidle ELCJHL sine vurderingar av og bidrag til den

- politiske situasjonen til norsk kyrkjeleg og politisk opinion.
7. MKR bør leggje meir til rette for at også åndelege og teologiske læringsprosessar som ELCJHL er inne i, vert støtta og at vi lærer av den innsikta dei vann i denne spesielle situasjonen. Det er positivt at Luther Forlag har gjeve ut boka om beleiringa av Betlehem.

Rapport frå Biskop Munib Younan

Kopi: Kirkens Nødhjelp
 Borg bispedømme

**"I will be with you, I will not fail you or forsake you.
Be strong and courageous." Joshua 1:5-6**

These verses from the Annual Watchword give us comfort and strength in the midst of turmoil, difficulties and unpredictability. It is easy to become depressed and feel powerless when you don't know your own future or what tomorrow looks like for your family, your church, your society or your people. These words give us the direction we need: "I will not fail nor forsake you. Be courageous." Today we experience costly discipleship in this country, built not on easy solutions or comfortable political stability but in a situation where we seem to be victims and losers in most situations.

In my Easter message, I spoke about the compass of discipleship. During these difficulties, it is no wonder that sometimes we – even people of faith who are rooted deeply in the compass of Christ – can lose or fail to use our compass when we are in the midst of such difficulties. Yet, I am also speculating about the meaning of the continuous witness and existence of Palestinian Christians. I think the Risen Lord knows our weaknesses and our divisions, but it seems that in the midst of chaos and turmoil, God wants to use us to continue to be the witnesses of the salvation in the Land of the Resurrection. As St. Paul says in 2nd Cor 4: **But we have these treasures in clay jars, so that it may be made clear that this extraordinary power belongs to God and does not come from us.**

So in these difficult situations, it is good to focus our discipleship and be courageous, in order that we continue our witness, as costly as it may be and as difficult as it seems, because God uses us as a church to be disciples of the gospel of peace, justice and reconciliation that our world so badly needs today.

POLITICAL SITUATION

MAJOR CONSEQUENCES OF PALESTINIAN ELECTIONS

This year was a year of elections. The Palestinian Authority had its election on Jan. 26, when Hamas won with overwhelming support. We are in a whole new situation. On the one hand, the election was democratic and fair and 77% of the people turned out to vote. On the other hand, the result of the election was not accepted by the international community who puts conditions on Hamas: 1) to recognize the state of Israel; 2) to accept past agreements and 3) to adopt non-violence. Furthermore, there is a boycott on international aid to the Palestinian Authority until they meet these conditions. We are very worried at this stage for various reasons:

1) The Palestinian people are being punished for having exercised the very democratic process they were encouraged to use. The people in the Middle East are thinking that democracy is only guided by the Western countries. This may underestimate the significance of democracy in the Middle East and, at the same time, increase fundamentalism, anti-Western sentiment and Islamic extremism

2) The heads of the local churches are most anxious to advocate for our values of social justice, non-violence, women's rights, freedom of religion and speech and no Islamization of the society. We have extended our willingness to dialogue with Hamas in order to do this and we are ready to talk with them.

c) Cuts in International Aid

EU and US decisions to cut aid to the Palestinian Authority unless conditions are fulfilled will lead to drastic consequences ..

- more unemployment
- poverty, extremism
- unnecessary hunger, since there is enough food.

Our position is that we cannot allow ourselves to be used as a substitute for the PA because we are not a government. If governments want to contribute to church ministries – education and other humanitarian aid – we welcome it. But churches and NGOs do not have the capacity, are not prepared to take the responsibility and duties of the PA and will not do so because we believe it is unethical. However, we encourage the governments and churches to scale up their contribution to our educational ministries so that the continuity of our ministries is secured and we can continue our role in building a modern civil society and providing peace education. For these reasons, on April 24, 2006, the Church of Norway and Norwegian Church Aid arranged a meeting for me with Deputy Foreign Minister of Norway Mr. Raymond Johansson and the Church of Sweden arranged a similar meeting April 25, 2006, with the Minister of Development and the Deputy Foreign Minister, Ms. Carin Jamtin. All of these issues were discussed and the two governments seemed to agree with our platforms.

CONSEQUENCES OF ISRAELI ELECTIONS:

The election in Israel on March 28, 2006, of Kadima. It seems that the policy of this new government is unilateralism, following in the Gaza paradigm and shown in Olmert's forecast of borders by 2010, means that the Israelis will keep the Jordan Valley, all the major settlements and all of Jerusalem. Unilateralism will not lead to a lasting peace, especially because the plan will create cantons, specifically "three prisons," and prevent a contiguous viable Palestinian state alongside the 67 borders.

SITUATION ON THE GROUND:

A humanitarian crisis is inevitable with the increasing cuts in funding and the isolation of Palestine. The only question is how big. Almost 200,000 people are estimated to be without salaries now, and it is believed that each one supports 5-7 others. The situation in Gaza is the worse.

The completion of the separation barrier has accelerated, as have the construction of terminals at 12 checkpoints which will be the only places allowed for Palestinians to cross into Israel, only by foot and only with special permits. The cantonization and separation of the northern West Bank and southern West Bank are also increasing every week, with movement more and more restricted.

The situation in Jerusalem is becoming a crisis, as it becomes rapidly more and more isolated from the West Bank. Conditions, closures and checkpoints are changing daily, with much confusion about who is allowed to go where. The fractured ELCJHL

congregation at Redeemer is symbolic of what is happening to Palestinian families everywhere. East Jerusalem is increasingly separated from the rest of the West Bank. Crossing between them is becoming more and more an international boundary.

(See the EU Report on Jerusalem on www.holyland-lutherans.org).

Many people in Redeemer's congregation in Jerusalem are already behind the walls. Many are losing their benefits and even their natural contact with Jerusalem. By 2010, Beit Hanina, where many of our parishioners live, will be behind the wall. What will be the future of our congregation? Do we need a new church on the other side of the wall? How can we continue to serve them?

I don't have answers, and I ask you to make a proactive campaign to prevent the completion of this deadly process. Jerusalem will not know lasting peace until it is inclusive and open for Israelis, Palestinians, Jews, Christians and Muslims.

The whole map in the Middle East frightens us and threatens the future of Arab Christianity. The current situation in Iraq has transformed from a national struggle into a struggle among the sects and religions who as of yet have not been able to form a unity government. The nuclear development in Iran and the declarations of their president are all working against the interests of Palestinians and the Arab cause even though he claims to be fighting for them.

Recent elections in Egypt where Islamic brotherhood did not feel like they were fairly treated creates a big challenge for the Egyptian government and for the Arab Christians in Egypt. The recent attacks in three churches there are more than due to individual mental health. We believe it is part of the extremism that is haunting the Middle East. The explosions in Jordan and Egypt also illustrated for many that Muslims can kill Muslims, and they acted to clamp down on extremism.

The whole situation in the Middle East with the intransigent injustice and growing extremism worries us and shows little hope. One asks why? Why are they getting so much worse now? I believe that as long as the core problem of Palestine is not solved in a just way, this turmoil – even as we fight and denounce it – will increase. The road to peace is through just peace in Jerusalem. The road to justice is through Jerusalem. The war on terrorism can only be won by doing justice in Jerusalem and Palestine.

The situation for Palestinian Christians is to be discussed in a careful way. There is no widespread, systematic persecution of Palestinian Christians by the PA or Israel. We still believe the election of Hamas will not lead to a drastic Islamization of society or widespread persecution of Christians. Christians and Muslims consider themselves Palestinians first, and we have lived side by side in harmony for centuries. Although there are isolated incidents, they are usually conflicts between families or clans, or social in nature, where religion is secondary. Also, many Muslims know that Christians play a vital role in peacemaking and the life of the society here. Christians, who are statistically more educated and more in contact with the Western world, bring valuable educational, health care and technological advances into the society. Some Arab leaders, like His Majesty King Abdullah II of Jordan, are very worried about the flight of Palestinian Christians from the land. In a speech in July, 2005, the King said that Arab Christians are the glue of the Arab and Muslim world, and they are the guarantors of democracy and civil society.

The fact remains that the emigration of Palestinian Christians is due to the harsh conditions of the occupation, not Muslim persecution. We ask your assistance in helping to dispel this myth, since many Israelis and some Christian groups exaggerate any

incident into evidence of widespread persecution to take the focus off of the Israeli occupation as the main problem. The sorry situation today, in which the Christian population has fallen from 26% of the population in 1948 to now under 2%, is worsening even more rapidly this past year because of the separation barrier, land confiscation, the increasing isolation of Jerusalem and the housing shortages caused by discriminatory building policies.

ECCLESIASTICAL WORK:

CHURCH ELECTIONS

This year we held church elections as directed by our constitution which requires elections every five years. We were pleased that young people and women were elected in this 11th Synod since our inception in 1959. We will have to celebrate the 50th anniversary in 2009.

Congratulations to those elected:

Pastor Sani Ibrahim Azar, President of the Synod

Mr. Saliba Zeidan, Vice President of the Synod

Ms. Lina Hannah, Secretary of the Synod

Church council:

- Bishop Munib Younan, Bishop of the ELCJHL, Chairperson
- Pastor Sani Ibrahim Azar, President of the Synod
- Pastor Jadallah Shehadeh, Member
- Pastor Mitri Raheb, Member
- Evangelist Hani Odeh, Member
- Mr. Jack Bahbah, Member
- Engineer Sani Kasabreh, Member

In the first session we discussed the program for the Church Council in the next years. We have much work to do together, and we have identified these goals:

- 1) Caring for Arab, Palestinian witness and focuses our witness locally and internationally;
- 2) Strengthening the Lutheran identity in our local congregations, schools and other ministries;
- 3) Strengthening the ecumenical relations;
- 4) Continuing dialogue with Muslims and Jews;
- 5) Continuing to find a structure for the educational work that is a direct mission of the church;
- 6) Finding ways to secure funding for ecclesiastical and educational work that will ensure the future of the church.

PASTORS' MEETING

This year the pastors and their families had their pastor's retreat from Jan 1-6 in Aqaba, Jordan. Our topic was the watchword discussed at the beginning: "I will never forsake you." We spoke of the importance of reviving our spiritual life in these difficult times. It was a time to share experiences that pastors and their spouses face in the life of congregations and how we need each other to support and help one another. As pastors, we shared our worries, concerns and frustrations, but at the same time, we affirmed that our unity is our strength. We need to emphasize more and more our spirituality in our situation. This is the reason that the topic of this year in the congregations is baptism and

spiritual life. We planned that next year we will repeat this type of retreat for pastors in the first week of the year. We are thankful for the COCOP churches who have given us the support for this vital and important ministry for us in the life of the church. Pastors need spiritual care, recreation and renewal. We ask you to assist us to continue this important activity.

THEOLOGICAL STUDENTS:

At the moment, we have three theological students:

- 1) Mr. Saliba Rishmawi is studying at Wartburg Seminary in Dubuque, Iowa getting his MA in development work and justification by faith. He will finish this MA next year in the summer. ELCA gave the scholarship here for tuition and board.
- 2) Mr. Imad Haddad is assisting at Beit Jala congregation and working in Christian Education at Talitha Kumi, We would like to send him this fall to the US for an MTh in Lutheran studies. FELM is giving him 10,000 Euro in support.
- 3) Mr. Ashraf Tannous is studying at NEST in Beirut in his second year. He is getting his scholarship from the ELCA.

EDUCATIONAL WORK

The educational work continues to be a vital mission of the church and we are happy in the church that this ministry continues to be so important and essential for our Palestinian people. In these difficult political times, education should be our top priority in order to prepare the ground and grass roots for a modern, civil society and democracy, and to develop citizens who will answer the needs of the society and build it positively. Above all, we must continue to enhance the evangelical Lutheran identity. We are thankful for COCOP, for their continuous support, especially when we approached you at the end of last year and your responses were so encouraging.

The church council discussed the need to restructure the educational work. We believe this is a critical need, although BMW and Talitha Kumi did not accept the proposals we had in the past. We are trying to develop our own restructuring, and when we finish it, we will offer it to BMW and Talitha Kumi so that they may continue to be an integral part of the Lutheran schools.

There have also been serious discussions with the Swedish Jerusalem Society on fully integrating their Good Shepherd school in Bethlehem into the ELCJHL school system. Negotiations have been encouraging. We have been promised that they would continue their same level of financial assistance. Next September, we will have full negotiations that will hopefully result in agreement either for gradual integration or immediate integration. We are very thankful for the Swedish Jerusalem Society for their approach and for their observation that no individual school will have a future here unless it is integrated into a local school system such as the ELCJHL.

We are happy to report that the Ministry of Higher Education has accredited Dar al Kalima as an academy for arts, multimedia, tourism and communication. A board has been established for this purpose which is a combination of dignitaries from the area, the ELCJHL and the Bethlehem congregation. This is a very important step for us.

We are happy to notice that many countries – Norway, Denmark, Sweden – have conducted teacher exchanges with us that helps us improve one another's experiences and skills.

In December, we were able to gather all the teachers, staff and schools director to follow-up on the assessment report and develop a strategic action plan together. The good thing about gathering the teachers together, during these times when they cannot meet each other easily, is that it helps them to take joint ownership of the strategic plan.

LWF COUNCIL

The LWF council finally met in Jerusalem in Aug – Sept 2005 under the theme of "The Church Called to a Ministry of Reconciliation." More than 170 delegates, representatives of churches and representatives of development agencies joined with hundreds of other local Christians, Muslims and Jews in the Lutheran Church of the Redeemer for a festival opening worship. We were proud that as a small church we could manage such a big conference, using Dar Annadwa Conference Center in Bethlehem and satisfy the needs of the meeting. For our church, this meeting will remain a historical moment in which governments and society in Jordan, Palestine and Israel understood the importance of the Lutheran church and the role it is playing in education, peace, justice and reconciliation and building a modern, civil society. The Prime Minister of Jordan, Dr. Adnan Badran, commented on a question which LWF President Mark Hanson asked, "what can the churches do for the peace process?" He answered, "education." It supported and highlighted the role of the church in interfaith dialogue. I am thankful and grateful to all in our local and expatriate staff who worked so hard to make this event such a success.

One of the youth stewards told me: "my faith was revived because I saw, as a Palestinian Christian, I am not alone but belong to a larger communion."

ECUMENICAL WORK:

Lutheran-Reformed Mutual Recognition Agreement (Exhibit) was signed on Jan. 26 in Amman. Prior to that, we had three days of negotiation invited by FMEEC in Amman in the second week of September 2004. In addition to Bishop Younan, the ELCJHL delegation was the Rev. Dr. Mitri Raheb, Rev. Sani Ibrahim Azar, Mr. Ghassan Kasabreh and Ms. Lamis Salfiti. General Secretary Ms. Rosangela Jarjour was present along with many representatives, and the Strasbourg Ecumenical Institute sent Prof. Dr. Andre Birmle to guide the representatives of the churches and facilitate the agreement process. We were grateful for his professional, dialogical, ecumenical, theological advice that the Evangelical Churches in the Middle East will always treasure.

The churches that were present were given three months to take it to their constitutive bodies to approve, and finally, the heads of churches met and signed the agreement. In addition to the ELCJHL, these churches signed the agreement:

- The Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East
- The National Evangelical Synod of Syria and Lebanon
- The National Evangelical Union of Lebanon
- The Synod of the Nile – the Evangelical Presbyterian Church in Egypt
- The National Evangelical Church in Kuwait
- The Synod of the Evangelical Church in Iran

I am thankful to God that our church could play such an instrumental role in developing and signing such a historical document. We can thank the Lord that the mission that started in the 19th century is now finding a result in this common mutual recognition agreement where we feel we have a common witness for mission and service in the Middle East. We will be con-celebrating Holy Communion together in Cairo and Beirut and possibly Teheran and Kuwait. We are hoping and praying that the Anglican Episcopal church will join this agreement. We also hope that COCOP might assist us in the festivities of con-celebrating.

FMEEC

Being the President of FMEEC, I see more and more the importance of focusing the evangelical identity of the member churches so that it is the platform for all the evangelical churches in the Middle East. FMEEC is trying to have activities that will bring church and educational leaders and their spouses in order to focus their evangelical mission. One of the very important meetings that occurred was the Women's Retreat. Thanks to the hard work of Ms. Suad Younan, Chair of the Women's Committee in FMEEC, and General Secretary Rosangela Jarjour, over 60 women from Evangelical churches in Syria, Lebanon, Palestine, Jordan and Egypt were able to attend, including 15 women from the ELCJHL. It was a three-day conference under the theme of Empowerment and Leadership. It was an important and rare opportunity for the women from all over the Middle East to join together and support and work one another to strengthen women's role in the church and mission. We need to strengthen this platform for the sake of the evangelical family and witness in the Middle East.

MECC

We are happy that this is a platform for ecumenical work in the Middle East. However, we are facing challenges, not only financial, but in terms of the vision of current leadership. For this reason, I believe the MECC should be strengthened with a vision that includes not only Muslim-Christian relations, but also an ecumenical vision for the Christian presence and witness in the Middle East in the light of the developing political realities in various countries in the Middle East. We need a vision that forces MECC member churches to take ownership of the council. Our church will continue to support the MECC, for we believe that it is essential for the unity of all Christian churches in the Middle East.

Ecumenical Life in Jerusalem

- 1) The churches in Jerusalem are facing many ecumenical challenges. Although the Spirit is cordial and fraternal, we are trying to promote ecumenism that respects the local church and, at the same time, works in unity. This is expressed in many ways, such as the week of prayer in January for the unity of the church or the two weeks of prayer for justice in the Holy Land in August. We were united over the sensitive issue of the election of the new Patriarch, His Beatitude Theophilos III, which we gave our consent to. The local churches recognized the ecclesiastical legitimacy of the church and will strongly stand behind the Greek Orthodox Church in praying for solving their internal problems. However,

we are very worried that the State of Israel is still recognizing the Old Patriarch who is now, according to the Orthodox Church, a mere monk, and is not recognizing the newly-elected Patriarch, which the Orthodox have chosen and we in Jerusalem and the whole orthodox church and ecumenical council recognize. We have protested that the Israeli police forbade the newly elected Patriarch to attend one of their festivities and instead gave every protection for the monk Irenious. We deem this to be a dangerous interference in the life of the church, not only for the Orthodox but others as well. We ask you at this stage to give every support for the ecclesiastical legitimacy of any local church, for we need your clear statement that will allow the witness of the local church to continue.

- 2) The Roman Catholic Church appointed His Grace Bishop Fuad Twal from Jordan as coadjutor Bishop to succeed His Beatitude Patriarch Sabbah when he retires.
- 3) The Greek Catholic Church in the Galilee also elected and appointed His Grace Bishop Elias Chacour as the Archbishop of Haifa, Akko and Galilee.
- 4) The Greek Catholic Church in Jerusalem elected and appointed His Grace Bishop George Bakar from Jordan to be the Vicar of the Patriarchate in Jerusalem.
- 5) The Anglican Church elected Rev. Suhail Dawani as coadjutor Bishop succeeding His Grace Bishop Riah Abu Assal in April 2007. As ELCJHL bishop, I was invited to lay hands in the consecration of Canon Bishop Suhail Dawani, which I hope will be a sign of better cooperation.

We congratulate all these Bishops and pray that God may give them strength and wisdom to serve the Churches in the Holy Land.

INTERFAITH LIFE IN JERUSALEM:

The Cartoon crisis has opened our eyes more and more to the reality that, in the ME and in the whole world, no nation is totally independent; we are all interdependent. The crisis that we faced called us in the ELCJHL to play a key role 1) in interpreting the European (Danish) secularism to the Muslim people and 2) to explain to the Europeans the Islamic culture and understanding. We have spent a lot of time working with the chief Muslim leadership (the Mufti and Chief Judge in Palestine) so we could together calm the situation, denounce what happened and encourage the people to protest in a civilized way when there is any desecration of the holy places, writings or symbols. We also spoke out against burning the flags of other countries. It is true that we have witnessed some incidents in Gaza and Hebron, but in fact, in Jordan and elsewhere in Palestine, no major incidents took place. That is only because of the long history of good relations that has developed from our long-term work together.

(See statement in the display book)

In addition, we were contacted by the religious leadership in Pakistan, Chief Judge of Palestine, to go there to calm their situation. We are ready and will hopefully do that in the beginning of July. We are also invited to a similar conference in Indonesia supported by the LWF. We see ourselves adding our work to the work of King Abdullah II and his Amman Message. I was asked to be one of the main speakers in the first anniversary of the Amman Message, I traveled to Amman with the Rev. Kjell Jonasson and the Rev. Julie Rowe from our staff to support this important initiative. We are a catalyst for equal coexistence and mutual understanding. We must get your support in this vital endeavor. Please see my letter "It's Time to Lead with Faith and Courage," in which I call on the world to gather and develop a code of conduct about mutual respect among religions. Officials from several governments have indicated a willingness to work together on this.

The Jonah Group, the Christian-Jewish clergy dialogue group, has met in these contexts to discuss the role and responsibility of the press in covering religious affairs.

JEC

The office of JEC has been renovated and is prepared for use. Unfortunately, before the planned opening of the center, the new Greek Orthodox Patriarch did not accept the name nor the concept. We entered into a dialogue with him, the WCC, MECC and the churches in Jerusalem in which we agreed that we will go forward with the planned Ecumenical Center and give them time in order to arrange their inner home and dialogue with the General Secretary of WCC Rev. Dr. Samuel Kobia. We hope in this way to overcome the difficulties and gain their trust and acceptance. At the moment, the EAPPI offices and the deputy General Secretary Rev. Chris Ferguson are operating and facilitating local churches here.

EAPPI

In September, we had a meeting in Geneva in which we discussed the theology of accompaniment and advocacy for justice. A document and results of the meeting have been developed. The EAPPI continues to organize its structure and develop its relationship with the local churches, the national coordinators and the local reference group. Until this moment, this program has proven to be a good program that is creating a human chain for justice, peace and reconciliation. At the same time, in this difficult political situation, there haven't been major incidents that have disrupted the work. Only twice in Hebron were accompaniers attacked with stones by settlers, with no serious injuries. This is also due to the security system that we have developed as well as the acceptance of the local partners, Christians and Muslims alike. We continue to encourage partner churches in Germany, Denmark, Sweden and Finland and UK, Canada and South Africa to be part of this program, because if you don't accompany us – especially now when the world is isolating us – when will you?

During the Cartoon controversy, the Danish accompaniers were evacuated by the Danish government, not by us, and in coordination with the other national coordinators, we monitored their safety and advocacy work closely and we very much appreciated their work. As the chair of the local reference group, the ELCJHL has been representing other churches and has been a safe haven and major support for the EAPPI.

PARTNER RELATIONSHIPS:

EKD/ELCJHL

There have been two rounds of negotiations. The first was in Jerusalem in Dec. 2005 on Christian/Jewish relations and the second was in Berlin in April 2006 discussing how to read our common history. These negotiations have been very constructive and are improving the spirit in the house. The idea behind these is to develop a mutual agreement, hopefully by next year, in which the relationship between the ELCJHL and the EKD will be mutually understood and clarified. I am thankful for all who are participating, from LWF, EKD, VELKD for their constructive attitude that gives a respect for the local church and its ministries.

I want to wish outgoing Propst Martin Reyer all the blessings and we pray that his wife may have a quick and full recovery. We thank him for his cooperation and support. We are also thankful for the support and collegiality of Propst Dr. Jurgen Wehrmann as interim Propst.

We also congratulate the incoming new Propst Rev. Dr. Uwe Grabe and his family. He is a person who was involved in Christian-Jewish relations as well as with the contextual Palestinian theology. As he will be installed in his office on May 14, 2006, we pray for God's blessing upon him and his family in this challenging new position. We assure you that the ELCJHL will fully cooperate with him and give him every support and hope that he will be a strong supporter for our ministries and work.

BMW/ELCJHL

In June 2005, Bishop Professor Huber of Berlin called a meeting with representatives of the BMW and Prof. Reihlen, Rev. Zipser and Rev. Notnagle. From our side, Bishop Dr. Abromeit and myself. That meeting did not have minutes, except we mutually agreed to build trust between our church and the BMW. As such, the ELCJHL kept her promise in building the trust by increasing the contacts and ensuring constructive communication. However, we did not hear much from BMW on these relations and we have in the ELCJHL a feeling that BMW is separating – deliberately or indirectly - Talitha Kumi from the ELCJHL. There have been certain measures taken in the pension program, health insurance without adequate consultation or coordination with the ELCJHL except for being given the information. In addition, the ELCJHL schools' director does know his role with Talitha Kumi. More and more, BMW is always raising the issue of the land with Kaiserswerth in such difficult times that raises big questions to us as the ELCJHL. I call on BMW to see us as an equal partner for the same mission.

On April 26, BMW called for a meeting in Berlin of Dr. Reihlen, Rev. Zipser, Rev. Notnagle, Bishop Abromeit (Chair of the Jerusalemverein) and Mr. Ulrich Clemens (member of the Education Committee in the BMW and on the ELSB). It was agreed in this meeting:

- 1) BMW continues to believe that Talitha Kumi is an integral part of the ELCJHL school system and a Palestinian school.

- 2) BMW will stick to the old agreements pertaining to the ELSB and the SEC without any changes until a new system is developed.
- 3) The ELCJHL principles will study and deliberate about the competencies and duties of:
 1. headmasters and principals
 2. the conference of principals
 3. the schools director

I would like to ask BMW to find every way to be a strong support to the ELCJHL and to help clear the atmosphere without any provocations so that no wrong message goes to our society. Only our unity can render a great educational ministry to our society. And both can learn and assist in each other's experiences.

HOUSING PROJECT IN JERUSALEM

The Jerusalem Housing Project is the top priority of the church, especially in this situation where the wall and policies are targeting the isolation of Jerusalem. Since last COCOP:

- LWF has made an overall plan for developing the LWF property on Mt. of Olives on which 84 apartments will be built. We are hopeful to apply for permits this year. There were negotiations between LWF, Kaiser's Augusta Victoria Stiftung and the ELCJHL that detailed how the project would operate. We hope to sign a tripartite agreement as soon as possible.

We are thankful for the Augusta Victoria Stiftung and LWF. Fundraising has begun, and we are thankful that the ELCA has appointed Mr. and Mrs. Jim and Susan Hooker to fundraise for this project in the US (www.mtodldj). They are working very hard and have made much progress. We are also thankful that Presiding Bishop Mark Hanson of the ELCA has already given us \$100,000 to help fund permits.

We are also working with the churches in Norway, Finland and Sweden to convince their governments of the importance of empowering the Christian minority in Jerusalem, just as the Catholic churches have received government funding from Spain. Our plan is to make similar contacts with the German churches so they can assist us in applying to the German government. I want to thank all who are involved, but I want to ask you that this is a top priority to save the Christians in Jerusalem and to allow them to be part of the living witness of the 2000 years of Christianity in this part of the world.

HOUSING PROJECTS IN RAMALLAH AND BETHLEHEM

- Housing projects in Bethlehem and Ramallah regions. The synod discussed the issue of building houses in Bethlehem and Ramallah regions on our property that will enable our Christian families to own their own homes and encourage Christians to stay in the Holy Land. . . We have two projects, for the Bethlehem region and another for the Ramallah region, which both have committees planning these projects. These projects will enable another 80 – 100 families in Bethlehem and

Ramallah to own their own homes. However, these projects will fund themselves and will not compete with the Jerusalem project because we have spoken to the Arab banks who would arrange mortgages for the participants to build the houses.

Some ask me why all of these housing projects. If we are serious about the Palestinian Christian witness and stopping the drastic drop in Christian population in the West Bank, we have to assure our Christians that the ELCJHL is serious about helping Christians remain steadfast in this country, not just through words but through deeds. These projects will empower people by enabling them to own their own homes.

INTERNATIONAL STAFF

ELCA Staff:

- Sister Sylvia Countess has joined the ELCJHL staff as Assistant to Schools' Director Charlie Haddad, replacing Andy Willfs.
- Rev. Russ Siler and Anne continue serving the English-speaking Redeemer congregation.
- Rev. Julie Rowe has extended her contract for one more year, until summer of 2007.
- Rev. Carolyn Schneider, an assistant professor at Texas Lutheran University in Sequin, Texas, spent 3 months with the ELCJHL working on a research paper about the theological significance of Jerusalem.
- Rev. Mark Nelson, former pastor in Cairo and currently living in Minneapolis, Minnesota, spent 3 1/2 months working with the English-speaking congregation.

Church of Sweden:

Pastor Kjell Jonasson continues as International and Ecumenical Secretary and his wife, Inger, serves as Art Coordinator and art teacher at ICB.

The Church of Sweden will also send Mr. Staffan Schelin for one year to assist in developing more effective financial reporting in the ELCJHL office.

FELM:

Deaconess Outi Ansara assists in diaconal work at the Lutheran Church of Hope in Ramallah.

Pirkko Tuhkanen is managing the Finnish sponsorship program in our schools including the boarding sessions.

Pia and Teri Rotsala, assisting Good Shepherd Lutheran Church in youth and women's work in Amman.

BISHOP MUNIB YOUNANS VISITS ABROAD JUNE 2005 - APRIL 2006

June 2005 - ELCA, the South East Michigan Synod's Assembly in Detroit, Michigan;

Meetings with the North Elbian Church, in Germany and Berliner Missions Werk in Berlin,

Sept. 2005 Church of Sweden, Uppsala, consecration of Dr. Hans Erik Nordin, as bishop in the Diocese of Strangnas;

EAPPI Theological Consultation in Geneva

October 2005 Inter-Religious meeting, Amman Declaration under the Patronage of HM King Abdallah II, Amman, Jordan;

Dec. 2005 Church of Norway, Borg's Diocese, dec.2005, consecration of The Rev. Helga Hauglands as bishop in Borgs Diocese,

Jan. 2006 Meeting in Amman, with FMECC, Signing of Unity Document in Amman, Jordan;

Feb 2006 World Council of Church's General Assembly, Porte Alegre, Brazil;

March 2006 Geneva, WCC and LWF meetings; Cairo, Egypt, MECC Executive meeting;

Bad Toelz Deanary, part of the Evangelical Church of Bavaria, Ten ELCJHL members from ELCJHL;

April 2006 Church of Sweden and Church of Norway, including meetings with the Foreign Ministries;

ELCJHL EKD- Meeting in Berlin;

Rev. Sani Ibrahim Azar represented the ELCJHL last summer as he toured churches in the ELCA.

Rev. Azar also represented the ELCJHL at the consecration of Bishop Tamas Fabiny in Hungary

Rev. Mitri Raheb represented the ELCJHL at the Hiroshima Anniversary in Japan in August 2005 and at the Jerusalemverein Annual Meeting in Berlin in February. 2006.

DELEGATIONS RECEIVED FROM ABROAD

See the International/Ecumenical Secretary's report for this.

WEBSITES

The Luther Site

"Lutherinarabic.org," operated by the International Center in Bethlehem for the ELCJHL, is the only Arabic website promoting Luther and Lutheranism, teaching and activities. We are hoping this will be used more and more to expand our witness for Arab Lutheranism.

Holyland-Lutherans.org

This site has been expanded to include more visuals, downloadable materials and resources on the current situation, as much as is possible with limited time to do it. Please give Rev. Julie Rowe your feedback on other information or pages you would like to see.

CONCLUSION

As I write this report, I find myself wondering, are we a small church or a large church? I am lost in my thoughts, because I believe a Church is a Church not by the number we have, but by how much we are used by the Holy Spirit to advance God's Kingdom in our region and the whole world. It is not what we do, but it is how God uses us to be instruments of his power, brokers of his justice and ministers of reconciliation. Yes, we are at the moment the suffering church in the world. But, our suffering is but a part of the suffering of the whole church. And God uses us in our suffering to be witnesses of hope in a hopeless situation, love in a world full of hatred and bitterness, faith in a world void of values, forgiveness in a world full of prejudices, equality in a world that believes in dominance and paternalism. The witness of our church with the local churches, with our weaknesses and divisions is but a witness for the mystery of salvation in the land of Resurrection.

I want to thank you all for being a part of that witness. Your support, love and even critical remarks focus and strengthen our work and witness.

I want to thank the pastors and their families for their dedication and refusal to take the easy way out in resignation. They carry a heavy burden, sometimes even in the face of allegations about them, and they are truly the shepherds of their flocks in a most difficult situation.

I want to thank the Schools' Director, principals, schools' staffs and administrative staff for being courageous in educating people and standing strong for the ministry of education and the welfare of our children.

I want to thank our administrative staff in our office, including the church secretary and the chief accountant. Though we are understaffed and much is demanded of them, they continue to serve the whole church with dedication and commitment.

I want to thank the expatriate staff for being examples of service when they could have chosen much more comfortable lives. Their advice and commitment help us with mundane problems, larger strategies and in simple solidarity in identifying themselves with our church and its people.

Yes, we praise God for granting us to feel that there is success in our witness due to all of you, but at the same time there is a sense of weariness and depression in our hearts. We ask you to continue to pray for every one of us

here, that we may feel a part of the Holy Communion of saints and that we are not abandoned to struggle alone in our Via Dolorosa but to have others to share the burdens. We know that you are all keeping the faith with us, and finding common hope and resurrection in the promises of God:

***"I will be with you, I will not fail you or forsake you.
Be strong and courageous." Joshua 1:5-6***

May God give you and us strength and blessings.

Bishop Dr. Munib A. Younan

Jerusalem , May 2006

re
ir:
ap
V
ir
nc
uc
e l
C
cle
cor
A
at
iott
e d
It
irit
ond
iste
Ef
riou
den
As
19
ypt
Th
196
Ef
"A
that

**The Evangelical Lutheran Christmas Church
The International Center of Bethlehem**

***“Continuing Christ’ ministry of preaching, teaching and healing
in His birth place.”***

2005 Annual Report

Rev. Dr. Mitri Raheb

→ “So we do not lose heart.” This verse from 2 Cor. 4, 16 is the one most appropriate to describe how we feel these days. Almost everything around us wants to make us lose heart. Not losing heart in such a context is not something we do or plan, but it is something we are granted, a grace that we experience and that enables us to keep focusing on our mission of proclaiming the Kingdom of God. In the midst of immense challenges, we see the potential for endless possibilities.

For us in this ministry in Bethlehem, here are some of the challenges and possibilities:

1. Investing in Spirituality

The congregational life in 2005 was marked for another by a genuine quest for a spirituality molded by the gospel. This was clear in the regular attendance of the bible studies, the Passion Week’s services, as well in the many family & women gatherings organized throughout the year. The newly elected church members stated clearly that their mission for the coming five years is to focus holistically on the “living stones”, and their health in spirit, soul and body. For this reason we hired Niveen Sarras to work on the Christian Education with a special focus on Children & Youth. We were glad to receive Mr. Matt Middleton as an international volunteer to work on the Church music.

Part of this spirituality is the covenant the congregation members took on themselves to keep increasing their local giving to the church year after year. This year again, a new record in giving was achieved. We thank our Lord for this dedication and commitment that is made evidence in spite of all the financial constrains and political instability.

2. Election of a new Congregation Council

On January 15th 2006 the congregation assembled to elect 5 members to entrust as church elders for a new period of 5 years. We are glad that the new members of the congregation council are representing a wide diversity in terms of age, gender, profession & gifts. They are: Ms. Hala Faddoul (Teacher), Mr. Issa Abu Ghazaleh (Civil engineer), Mr Tony Nassar (Teacher), Mr Mazen Odeh (Accountant) and Mr Adel Nasser (Retired).

3. Bethlehem Housing Project

Since over 25 years, Lutherans in the Bethlehem area have been talking about the need for Housing. This is crucial especially for a church whose most members are former refugees. With the decision of the Catholic church in Bethlehem to complete 700 housing units by 2010 of which 300 are already built and in use; and with the Greek-Orthodox housing project in Beit Sahour expanding day by day, our members keep asking us of when "our Housing project" is going to become a reality. And although Bethlehem cemetery property has been historically under Christmas Lutheran custody, we said that we are ready to share this property for a housing project that is open for members all 3 congregations in the Bethlehem region. Another aspect is clear to us: We do not want to compete for funds with the Jerusalem Housing Project at A.V. This is why we are not trying to raise any funds for our project, but to work out a mortgage system with one of the leading banks in Palestine. Negotiations look very promising. In March this year we were able to register all of those members who are in need and seriously interested in this Bethlehem Housing Project and the result were as follows: In Total 43 families registered, of which 20 are interested in apartments and 23 in condominiums. The distribution of the families was as follow: 21 Families from Bethlehem, 14 from Beit Jala & 8 from Beit Sahour. Thanks to the dedication of Eng. Sani Kasabreh a survey of the site is already completed and we hope very soon to be able to tender for an architectural competition. Let's hope & pray that we will not lose heart this time.

4. Bethlehem Lutheran Guesthouse "Abu Jubran"

In May 2004 and after an interruption of 7 years, Bethlehem Lutheran Guesthouse, known as "Abu Jubran" was reopened for international guests and tourists. The occupancy rate during 2004 was 31.2 %. In 2005 this rate rose to 47.3%. The breakeven rate is 35% (without the interest) and 40% including the interest. With such occupancy we were able to generate around 15000 USD in net profit (5000 of which were used to pay the interest) that went into the church general budget. This income is not reflected in the budget since it was used to pay for some of the capital expenses. Starting 2006 we have to start paying back the loan we took from Oikos bank in Denmark. We hope that with the increase in the number of tourists coming, we will be able to raise slowly the occupancy rate, pay back the debts and generate some income for the church.

5. Dar al-Kalima Nature Reserve

The construction of the property walls at Dar Al-Kalima site which started in November 2001 was completed early this year. In 2006-2007 we will be able to work deliberately on the planting, and furnishing of this very crucial Nature Reserve that will serve not only

the school and college but the entire region. I would like to express my thanks to FELM for their continuous support to this very crucial project.

6. Dar al-Kalima College

In 2002 I briefed you on our plans of the Dar al-Kalima College (at that time still called Academy) as a formal institution of higher education Offering degrees in: Arts, Multimedia, Communication, Tourism, as well as Christian ministry. Last year I shared with you the fact that we had just entered into a serious negotiation with Talitha Kumi Community College to seek ways to develop a strategic partnership between the two institutions that would give both of us a better sustainability, reduce the running costs and offer comprehensive, appealing and diverse programs. The BMW rejected our proposal which led us to seek accreditation on our own.

On February 1st, 2006, the Ministry of Education and Higher Education granted accreditation to the *Dar al-Kalima College*, thus authorizing it to submit the programs it intends to teach for accreditation. The process of program accreditation is almost finished and it is expected that we would receive such authorization within the next few weeks in time to open our doors in September 2006. The College will start offering 5 diploma-track programs, which shall be hosted at the ICB until funding is available to construct a separate building on Mount Murair. The Academic and Administrative structures needed for the running of the College are being put in place.

7. International Conferences at Ad-Dar

As part of our efforts to make Bethlehem a major hub for Christian conferences, the International Center of Bethlehem was able to attract, organize and host several major international conferences at ad-Dar Cultural & Conference Center. Among the most important were the LWF Council, the ICB Inter-cultural Conference on "Land, peoples & Identities", the UMC Conference on Israel-Palestine, the AEI "Palestinian Education Conference", & the PCUSA "Peacemaking Educational Event". It's a pleasure to see how our Infra Structure, event-management capabilities and staff can provide such a quality service on a very high international standard. Please help us in promoting our facilities by encouraging your churches to have some of its conferences here in Bethlehem.

8. Luther In Arabic

We continue to work without ceasing on website we launched in 2004 aiming at translating all major writings of Martin Luther from German into Arabic, collecting all existing Arabic writings on him or on the Reformation, and to make them all available online. The website www.lutherinarabic.org has already more than 1000 pages and many pictures. We encourage you to visit the website and to make it known to friends and

colleagues. We are getting excellent feedback on the website. I would like to thank the VELKD for supporting this crucial project.

9. A new Website for the Church

With the expansion of the use of the Web locally and internationally, our congregation decided to launch a new website focusing on the congregational ministries that is accessible not only for our members here, but also to those members who have already immigrated but want to keep in touch with their home church. www.bethlehemchristmaslutheran.org will serve as an important tool for our friends and partner churches abroad as well. Please feel free to visit our website.

10. Bethlehem Besieged

My latest book "Bethlehem besieged: Stories of hope at times of trouble" received the "Spirituality & Health Magazine" book award, for "exceptional contribution to today's spiritual renaissance" and was reviewed as one of the 50 best spiritual books published in the USA in 2004.

11. Conclusion

When so many projects and endeavors are undertaken in such a context of utmost despair and uncertainty, then we do not lose heart. When the impossible is made possible, then only because it is the fruit of the work of so many tendering hands: the Church elders of Christmas Lutheran Church; my two deputies, the coordinators and staff at the ICB and DAK; and last but not least our partners. It is us all who made these endless possibilities possible in spite of and within such immense challenges.

22.05.06 11:02

News from WCC:

Ending double standards and unilateral gains necessary for peace in Israel/Palestine

For peace to be achieved, both parties to the Israeli-Palestinian conflict should be held to identical standards on ending violence, respecting agreements, and recognizing the other says the World Council of Churches (WCC) executive committee.

Any unilateral setting of borders must be excluded, a one-party cease-fire in place now needs to be extended to all parties, and the international community should engage with all elected Palestinian leaders.

The committee also asks WCC member churches to heed calls for help from the churches of Jerusalem and to address the threat of anti-Semitism.

In a statement entitled "The time is ripe to do what is right", issued at its 16-19 May 2006 meeting in Bossey, near Geneva, the WCC governing body warns that "Peace must come soon or it may not come to either people for a long time".

The statement recalls a long list of appalling disparities between the two parties, with one of them accumulating and securing "unlawful gains" and the other "being isolated and punished". Those disparities "cannot be justified morally, legally or even politically", it adds.

The WCC executive committee therefore recommends that, "as a new foundation for peace," "both parties to the conflict be held to one and the same standard for ending violence, meeting their existing agreements and recognizing each other's existence including the 1967 borders".

Amongst its recommendations, the statement encourages the Palestinian authority to "maintain the existing one-party cease-fire toward Israel and extend it to cover all parties".

On the other hand, it insists on the urgency of "ending the punitive measures" imposed by Israel on the Palestinian people in violation of the Fourth Geneva Convention.

The committee encourages Israel to base its security on "the equitable negotiation of final borders" with its neighbours and "excluding the unilateral imposition of borders on those neighbours".

Affirming that "democracy must be protected where it is taking root," the committee urges the international community to "establish contact and engage with all the legitimately elected leaders of the Palestinian people," and "not to isolate them or cause additional suffering among their people".

The statement calls on WCC member churches to "share solidarity with people on both sides of the conflict," and to "use legitimate forms of pressure to promote a just peace and to end unlawful activities by Israelis or Palestinians".

The committee asks the churches to "find constructive ways to address threats experienced among the Jewish people, including the nature, prevalence and impact of racism in local, national and international contexts".

On the question of Jerusalem, the WCC executive committee pleads for "an open and inclusive city for the two peoples and three religions, shared in terms of sovereignty and citizenship". It also calls the churches world-wide to "heed calls for help from the churches of Jerusalem at this time of trial, assist them in their service to society and support church aid work with people in need".

The full text of the 19 May 2006 WCC executive committee "Statement on the conflict in Israel/Palestine" is available at:

www.oikoumene.org/index.php

More on WCC and church-related efforts to promote peace in Israel/Palestine:

wcc-coe.org/wcc/what/international/regconcerns-palestine-israel.html

Utdrag fra Hamas' charter:

Article Thirty-Two: The Attempt to Isolate the Palestinian People:

World Zionism, together with imperialistic powers, try through a studied plan and an intelligent strategy to remove one Arab state after another from the circle of struggle against Zionism, in order to have it finally face the Palestinian people only. Egypt was, to a great extent, removed from the circle of the struggle, through the treacherous Camp David Agreement. They are trying to draw other Arab countries into similar agreements and to bring them outside the circle of struggle.

The Islamic Resistance Movement calls on Arab and Islamic nations to take up the line of serious and persevering action to prevent the success of this horrendous plan, to warn the people of the danger emanating from leaving the circle of struggle against Zionism. Today it is Palestine, tomorrow it will be one country or another. The Zionist plan is limitless. After Palestine, the Zionists aspire to expand from the Nile to the Euphrates. When they will have digested the region they overtook, they will aspire to further expansion, and so on. Their plan is embodied in the "Protocols of the Elders of Zion", and their present conduct is the best proof of what we are saying.

Leaving the circle of struggle with Zionism is high treason, and cursed be he who does that. "for whoso shall turn his back unto them on that day, unless he turneth aside to fight, or retreateth to another party of the faithful, shall draw on himself the indignation of Allah, and his abode shall be hell; an ill journey shall it be thither." (The Spoils - verse 16). There is no way out except by concentrating all powers and energies to face this Nazi, vicious Tatar invasion. The alternative is loss of one's country, the dispersion of citizens, the spread of vice on earth and the destruction of religious values. Let every person know that he is responsible before Allah, for "the doer of the slightest good deed is rewarded in like, and the doer of the slightest evil deed is also rewarded in like."

The Islamic Resistance Movement consider itself to be the spearhead of the circle of struggle with world Zionism and a step on the road. The Movement adds its efforts to the efforts of all those who are active in the Palestinian arena. Arab and Islamic Peoples should augment by further steps on their part; Islamic groupings all over the Arab world should also do the same, since all of these are the best-equipped for the future role in the fight with the warmongering Jews.

"..and we have put enmity and hatred between them, until the day of resurrection. So often as they shall kindle a fire of war, Allah shall extinguish it; and they shall set their minds to act corruptly in the earth, but Allah loveth not the corrupt doers." (The Table - verse 64).

Kilde: Hamas charter. Tilgjengelig på <http://www.mideastweb.org/hamas.htm>

Rapport nr. 20/06

Rapport fra NTSFs studietur 22. – 28. mars 2006 v/Marit Skjeggstad

Onsdag 22.mars

Ved ankomsten, egentlig etter midnatt, ble vi møtt av Hans Morten Haugen, stedlig representant for KN, som hadde ordnet med transport direkte til det stedet der vi skulle bo, dvs på Abu Gubran (<http://www.annadwa.org/addar/guesthouse.htm>), gjestehuset til Betlehem internasjonale senter (www.annadwa.org). Abu Gubran har 26 gjestesenger i 13 moderne dobbeltrom (med bad og toalett en suite).

Torsdag 23.mars før lunsj

Besøk til Tantur der vi fikk en orientering om stedets historie og formål ved direktør Fader Michael Mc Garry. Tantur er opprettet av Paulistfedrene (<http://www.come.to/tantur>). Han takket for at vi var kommet til Det hellige land tross de (få) trusler som har vært framsatt, og som har ført til en veldig reduksjon i antall turister til de palestinske områdene. Tantur har i dag et bredt arbeidsfelt i hovedsak knyttet til forskning og undervisning både i form av korte kurs og forskningsprogrammer knyttet til Notre Dame-universitetet i USA. Tantur kan tilby både et bofellesskap og møtefasiliteter for fredsorganisasjoner.

I Tanturs lokaler møtte vi også to av de norske økumeniske ledsagerne, Ellen Torjussen og Tore Heem Ottesen. De fortalte om sitt arbeid for å skape gode relasjoner til alle parter, men spesielt for å dokumentere de problemene okkupasjonen, muren og de israelske bosetterne skaper for lokalbefolkningen. Dette siste gjelder spesielt i Hebron. Ellen arbeider det meste av tiden i Betlehem-området, Tore i Hebron. Tore nevnte spesielt det gode samarbeidet med organisasjonen *Breaking the Silence*, av israelske soldater med erfaring fra tjeneste i Hebron, og som vil fortelle sannheten om det som skjer.

Tantur ligger innenfor bygrensen til Jerusalem. For å komme dit fra Betlehem måtte vi krysse muren. I og med at vi hadde med Torleif Elgvin som snakker hebraisk og kunne forklare hvem vi var og hva vi skulle, var det lett for oss å krysse inn i Jerusalem. Men like foran oss gikk en eldre muslimsk kvinne, og vi så hvordan metalldetektoren slo ut igjen og igjen, også på de første i vårt selskap som ikke hadde noe metall på seg, før Elgvin fikk forklart, og da slapp alle fort igjennom, faktisk også den palestinske kvinnen.

Torsdag 23. mars fra lunsj

Vårt møte med Beit Ibrahim (<http://www.beitjlaev.de/>) begynte med lunsj på Abrahams Herberge sammen med lederen, pastor Jadallah Shihadeh og husets faste arkitekt/byggherre, en gresk ortodoks kristen, som bare måtte lufte sin fortvilelse over okkupasjonen. Etter lunsj fikk vi et møte med pastor Jadallah og hans nærmeste medarbeider Mohammed. Mohammed er muslim, og det er viktig for prosjektet at han skal få være komfortabel med det. Abrahams Herberge beskriver seg selv som et fredsprosjekt og bygger på en 20 år gammel ide om fred mellom Abrahams barn gjennom dialog og brobygging. Det begynte med et barnehjem som har plass til ca. 50 barn fra ulike deler av Palestina, ca. 25 % muslimer samt alle slags kristne. Ved siden av barnehjemmet og kirken finnes et gjestehus med 49 senger med hotellstandard + 47 i et ungdomsherberge, ment som en inntektskilde for øvrige prosjekter.

Abrahams Herberge har en rekke prosjekter på gang som tar sikte på å skape utvikling og arbeidsplasser, spre glede og håp også gjennom musikk og kultur, samt ulike prosjekter for å hjelpe og verne barn og kvinner fra ulike religiøse og kulturelle bakgrunn. Abrahams Herberge har en moske og en gresk ortodoks kirke som nærmeste naboer og har gode relasjoner til dem. De er selv knyttet til Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land. Uroen rundt

karikaturtegningene har ført til mange avlyste reiser og et betydelig inntektstap (US\$ 30 000 i løpet av 3 uker).

Torsdag 23. mars sein ettermiddag

Besøk til KFUK-KFUM og deres "Joint Advocacy Initiative" (JAI). YWCA – YMCA i Beit Sahur (en del av Betlehem) er ett av flere sentre i Midtøsten. Deres formål er å nå ungdom fra alle deler av den palestinske befolkningen for å møte deres behov, kanskje med hovedvekt på rehabilitering (psykisk og fysisk) og ulike sportstilbud og andre fritidsaktiviteter. I samarbeid med UNICEF har den palestinske Y-bevegelsen utviklet rehabiliteringstilbud i forhold til både fysiske og psykiske problemer og har fått erfaring med teknikker for posttraumatisk stresshåndtering i samarbeid med lokale ressurspersoner. De har mye å dele med andre, og har fått være med på å utvikle liknende programmer for barn i Tsjetsjenia, Sri Lanka, Indonesia og Kosovo. Ett mål er kristen-muslimsk brobygging og forsoning.

Lederen for JAI-programmet, Adnan Ateyah som selv er muslim, takket oss for at vi selv hadde kommet for å se hvordan palestinere har det og hva Y-programmet gjør (<http://www.jai-pal.org/>), og ikke bare lytter til andres generalisering om palestinere. JAI ønsker å bygge fred i denne konflikten som har en veldig gammel historie. JAI forstår jødernes erfaring med å ha vært undertrykt, men beklager at det har skapt en stat, Israel, som utøver undertrykkelse. JAI ser at palestinernes erfaring med undertrykkelse skaper en vilje til motstand. JAI vil arbeide for rettferdighet, rettssikkerhet, en slutt på okkupasjonen. JAI håper at samarbeidet med internasjonale organisasjoner, særlig kristne, kan være med på å balansere det veldig ulike styrkeforholdet mellom Israel og Palestina og at dette kan bidra til fred. JAI vil arbeide uten vold.

JAI har også dratt i gang et arbeid med å etablere et nettverk av kristne organisasjoner fra ulike deler av de palestinske områdene, og lagde en utstilling/manifestasjon som gjorde seg sterkt gjeldende på WCC-møtet i Brasil. De ønsker spesielt å få til et bredere samarbeid mellom de historiske og de nyere kirkene slik at palestinske kristne kan stå fram med et samordnet budskap og som en sterk moralsk kraft med global relevans. De ser det som en utfordring for trossamfunnene å kunne roe ned politikerne når de ser sikkerhetstrusler i alle arabere.

Før middag hadde vi avtalt et møte med pastor Mitri Raheb i den lutherske kirken, Christmas Lutheran Church, i selve Betlehem. Han er også leder for Betlehem internasjonale senter (<http://www.annadwa.org/>) som driver en rekke utviklingsprosjekter. Han ser med fortvilelse at Israel er i ferd med å dele opp landet slik at de gode områdene går til israelere, de palestinske områdene skilles fra jorda omkring dem, og de to folkegruppene fra hverandre. I likhet med alle de andre palestinske kirkelederne vi møtte, føler han et kall til å skape grobunn for håp. Uten håp må det bli fortvilelse og fare for selvdestruktive uttrykk. Han ber om turisme og investering i palestinske områder, særlig fra den kristne verden. Kristne må ikke la seg skremme til å bli hjemme. Det er nå palestinerne trenger solidaritet og et felles vitnesbyrd. Senteret holdt en internasjonal konferanse i 2005 om "Land og identitet" der 23 nasjonaliteter var representert, og nå planlegger de mindre oppfølgingskonferanser over en 10-årsperiode. Han ber om norsk samarbeid og deltakelse.

Fredag 24. mars formiddag

Vi begynte dagen på Betlehem universitet, som er grunnlagt av de katolske De la Salle-brødrene (<http://www.bethlehem.edu/>). De begynte sitt arbeid i 1893 med en grunnskole og en videregående skole og grunnla universitetet i 1973 med 100 studenter. De dekker egentlig området fra Betlehem til Hebron, men det er vanskelig for studentene å krysse alle murens hindringer, så de fleste kommer fra eller har flyttet til Betlehem. I dag ser universitetet det som sin fremste oppgave å holde håpet levende i Palestina. Vi fikk møte 3 av brødrene som underviser, bl.a. Fr Jamal Daibes som har ansvar for religiøse studier. Vi fikk også møte 8 av studentene, både kristne og muslimer, trygge og frittalende ungdommer, og hadde en livlig

dialog med dem. Universitetet tilbyr en fagkrets som revideres jevnlig for å kunne passe inn i den palestinske virkeligheten, men studentene regner likevel med å utdanne seg til arbeidsledighet eller til helt tilfeldig arbeid der de ikke får brukt sitt fag, eller muligens til å få bruke det i utlandet. 70 % av studentene er kvinner, 70 % er muslimer.

Senere samme morgen besøkte vi Betlehem Bible College i Beit (?) Sahur (<http://www.bethlehemcollege.edu/>). Høyskolen er akkreditert både hos palestinske og israelske undervisningsmyndigheter. Fagkretsen omfatter Bibelens tekster og bibelbruk, og de tilbyr både kortere og lengre kurs for alle interesserte, fra ulike kristne trossamfunn. De tilbyr også et 2-årig kurs i mediekunnskap med hovedvekt på formidling av evangeliet via TV og radio. De tilbyr også kortere kurs (10 – 14 dager) for pilegrimer og kan tilby enkel overnatting for 10 – 12 personer. Se også

Skolens akademiske studieveileder, Salim J. Munayer (<http://www.musalaha.org/>) forklarte om Musalaha-prosjektet som har utviklet en egen forsoningsteologi for palestinske kristne og messianske jøder som tradisjonelt har stått langt fra hverandre. Ved å reise ut i ørkenen sammen og dele hverandres fortellinger lærer deltakerne å oppfatte hverandre som likeverdige – skapt i Guds bilde.

Formiddagen ble avsluttet med lunsj i kantina, der vi fikk dele et felles måltid med elever og lærere og andre gjester før vi reiste til Jerusalem. og der vi også plukket opp en brosjyre for et nettverk av samarbeidende frivillige organisasjoner som kaller seg Holy Land Trust (<http://www.holylandtrust.org/about.html>).

På veien ut av Betlehem kjørte vi sammen med en guide som viste oss hvordan muren ser ut fra Betlehem-siden nå, og hvordan den vil gå når den er ferdig bygget. Den har allerede gjort enkelte bydeler om til spøkelses-områder og avskåret innbyggernes adgang til deres egne oliventerrasser som de i heldigste fall vil kunne komme til ad lange omveier. Vi tok mange bilder.

Fredag 24. mars ettermiddag

Etter at vi hadde installert oss på St. Andrew's Scottish Guesthouse i Jerusalem, reiste vi inn til Gamlebyen for et møte med lokale kirkeledere om kirkens kall til enhet, "Our call to Unity". Vi møtte biskop Aris, utenriksansvarlig fra det armenske patriarkatet, dr. John Tlillu, historiker og legmann med lang erfaring i å representere det gresk-ortodokse patriarkatet i internasjonal økumenisk sammenheng, kannik (Canon) Fader Husam fra den anglikanske kirken, pastor Kjell Jonasson som stedfortreder for biskop Munan fra Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land, og biskop Hamma fra den koptiske kirken. Møtet var arrangert av Chris Ferguson, utlånt fra The United Church of Canada til Kirkenes verdensråd som deres representant i Jerusalem, ved Jerusalem Ecumenical Centre (JEC)(Har ingen hjemmeside??).

Selv om det er økende samarbeid mellom ulike og tidligere rivaliserende kirkesamfunn, lider kirkene især under konsekvensene av okkupasjonen. Vi fikk høre at før (For veldig lenge siden? Stemmer dette?) var over 50 % av palestinerne kristne, nå er antallet redusert til under 2 %. Kristne turister har vært mer interessert i arkeologi og hellige steder fra Kristi tid og har brydd seg lite om de palestinske kristne – de levende steinene. De var opptatt av det viktige arbeidet til de økumeniske ledsagerne som de hadde et slags eierforhold til, og de ba oss som turister tenke igjennom hvordan vi reiser og hvor vi bruker penger i Det hellige land. Kommer våre penger de kristne til gode, eller er det bare Israel som tjener på oss?

Etter møtet gikk vi til en restaurant like ved senteret og spiste middag sammen med noen av møtedeltakerne.

Lørdag 25.mars

Vi begynte dagen med å delta i en Messiansk gudstjeneste i Jerusalem. Vi måtte gå etter nesten 2 timer, før prekenen, fordi vi hadde en ny avtale.

Takket være Trond Bakkevig, hadde vi fått avtale om et møte med sheik Tayseer R. Tamimi som er overhode for sharia-domstolen i Palestina. Han innledet med å beklage at muren hindrer god kommunikasjon mellom ledere av kirker og trossamfunn. Han innledet med et kort foredrag om det gode forholdet mellom kristne og muslimer etter Omar-pakten i det 7. århundre, og beklaget at sionistbevegelsen har ført til at landområder er blitt okkupert og eiendom konfiskert, og han nevnte flere historiske ulykker som har skapt problemer mellom jøder, kristne og muslimer. Han understreket at muslimer ikke har imot jøder, men mot sionistisk okkupasjon og krenkelse av islams hellige steder. "Hvis rettigheter gjenopprettes og uskyldige frigis, vil vi være villige til en varig fred." Det har vært et problem at sionistiske kristne har ønsket å skape ytterligere problemer, men det er likevel gitt ordre om at alle gjester og deres eiendom skal beskyttes.

Det er også utstedt en shariadom vedrørende karikaturene, der muslimer innstendig er bedt om ikke å angripe offentlige bygninger eller fastboende utlendinger eller gjester, og dette har hatt effekt. "Dessverre har mange regjeringer, især Danmarks, ikke tatt de nødvendige skritt, og dette vil ha negative virkninger for fremtidige relasjoner. Vi håper på at internasjonale regler kan forby all skjending av hellige bøker, etc."

"Vi nekter å la oss trekke inn i noen "Clash of Civilisations" eller konflikt mellom kulturer, selv om våre relasjoner med kristne blir vanskeliggjort av kristne sionister. Konflikten er politisk, ikke religiøs, på samme måte som korstogene var det."

Karikaturene ble tema i den påfølgende samtalen også. Flere av oss uttrykte at også vi var blitt krenket av karikaturene, og at vi beundret lederen for Islamsk Råd i Norge som hadde tilgitt redaktøren som hadde bedt om unnskyldning, og som ville at barna deres skulle kunne vokse opp i fred som venner. Sheik Tamimi sa at muslimer gjerne hører at folk ber om unnskyldning, for da vil de ikke gjøre det samme om igjen, og det gjør godt for de berørte, men egentlig bør folk som gjør slike ting straffes. Vi forklarte at vestlige samfunn kanskje kan kalles post-kristne, der mindre enn halvparten regner seg som kristne, og at kirken ikke har mye makt. Sheik Tamimi viste til at begge parter har den begrensning at de ikke har makt til å kontrollere all uønsket atferd.

Samtalen kom også innom behovet for å få bukt med ekstremisme. Sheik Tamimi beklaget at det kan se ut til at når kristne eller buddhister gjør noe galt, så ser man den individuelle forbryteren, men når en muslim gjør noe galt, får hele den muslimske verden, hele Islam, ansvaret. Terrorister representerer ikke den sanne Islam.

Vi gledet oss også over et bilde vi har felles, at håndens fem fingre ikke er like. Var de det, ville håndens funksjon være ødelagt, og hvis en finger blir skadet, lider hele håndens funksjon.

Avslutningsvis bekreftet sheik Tamimi et ønske om åpen dialog med alle trossamfunn.

Vesten, især Europa vil fortsatt kunne bidra til å klargjøre Islam og vise versa. Derfor ser han fram til videre dialog og forståelse til tross for USAs aggresjon og arroganse. Islam krever av oss at vi skal leve sammen i fellesskap. Men prinsippet for dialogen må være at vi snakker om hvordan vi kan leve sammen i et fellesskap, ikke om læresetninger.

Etter møtet, mens vi sto utenfor lokalene i Al Lazaria-delen av Øst-Jerusalem og ventet på lunsjbokser og drosjen, kom en gammel mann bort til oss og ga oss små olivengrener, som er en tradisjonell palestinsk fredshilsen.

For lørdag ettermiddag hadde vi avtalt møte med den kristne politikeren Hanan Ashrawi som også er generalsekretær for MIFTAH, en palestinsk NGO for å fremme global dialog og demokrati (<http://www.miftah.org/>). Hun måtte uventet melde avbud, og vi møtte i stedet representanter for MIFTAHs medie- og informasjonsavdeling. Vi hadde bedt om en analyse av den politiske situasjonen etter det palestinske og før det israelske valget, og fikk det sammen med en fin dialog. To sitater: "Dere burde ikke gi opp håpet, for vi har ikke mistet

det.” – ”Det å krysse et sjekkpunkt hver eneste dag for å komme til og fra jobben er i seg selv et uttrykk for ikke-vold.”

Om kvelden spiste vi i delegasjonen middag sammen på hotellet og snakket om hva vi må gjøre for å formidle våre erfaringer når vi kommer hjem. Vi ble enige om en kort rapport, en pressemelding og et brev til utenriksministeren.

Søndag 26.mars

Om formiddagen hadde vi valgt å besøke hver våre gudstjenester. Deretter tok vi buss først til Qalandia, krysset sjekkpunktet, og tok ny buss til Ramallah. Der samlet vi oss i den katolske kirken og fikk møte pastor Jed Michail fra baptistkirken, fader Ibrahim fra den lokale katolske kirken og arkemandritt broder Melitios fra den lokale gresk ortodokse kirken. Pastor Eamez Ansara (luthersk) kom litt senere fordi den lutherske kirken hadde vært utsatt for hærverk tidligere på dagen. Vi lærte at problemene er de samme som i Betlehem-området. Turistene kommer, fotograferer og drar igjen, og snart vil det bare være museer igjen til minne om kristne palestinere. Ikke alle uttrykte samme dype pessimisme, og vi ble minnet om at ”også gjæren er en minoritet i brøddeigen”. Likevel hørte vi en unison appell om å se palestinske kristne som brødre og søstre, ikke som arabiske stereotyper, og delta i solidaritet og kamp for rettferdighet: ”Vær som Simon, hjelp oss å bære vårt kors i det okkuperte Palestina.” Deltakerne medga at fundamentalistiske muslimske palestinere kan skape problemer, og ba fremfor alt om å bli husket i forbønn. Dessverre hadde det oppstått en eller annen misforståelse som gjorde at kvekerrepresentanten i Ramallah ikke kunne møte oss.

Vi fikk også informasjon om et studieprogram ved Birzeit universitet (<http://www.birzeit.edu>) som tilbyr et studieprogram i ”Palestine and Arab Studies”, der man både lærer arabisk og får delta i lærerike ekskursjoner til ulike steder i de palestinske områdene.

På hjemveien måtte vi også bytte buss og krysse sjekkpunktet i Qalandia. Denne gangen skulle vi tilbake inn i Jerusalem, og kryssingen tok 40 minutter.

Om kvelden var vi invitert til felles middag og samtale på Meridien hotell av KNs representasjon. Vi møtte også Signe Gilen, Tor Wennesland og Arnstein Øverkil, og hørte om erfaringene til den norske representasjonen i Øst-Jerusalem og TIP i Hebron.

Etter middagen hadde Hans Morten Haugen klart å få Mordechay Lewy, rådgiver for Jerusalems ordfører i religiøse spørsmål, til å komme til hotellet og fortelle om sitt arbeid og delta i en samtale. Han er historiker og ga en lang historisk innledning. Han ser ikke for seg at det kan bli fred i overskuelig framtid, og råder derfor alle til å bidra til at konflikten holder seg på et nivå som er til å holde ut for alle parter. Han ser sikkerhetsgjerdet som ”intifadaens uekte sønn”. Han ser også muren som nødvendig for å hindre øyekontakt og dermed snikskytttere. Noen flere sitater:

”Muren kan sees som et resultat av en historisk og psykologisk prosess. Det er likevel lett å sette opp en mur av betongelementer og derfor lett å fjerne den igjen. Når muren er ferdig, vil Hamas befinne seg på utsiden. Arabere innenfor israelsk område kan velge hvem de vil solidarisere seg med. Høyesterett har sagt at muren ikke kan ramme palestinernes levekår, og det har vært nødvendig å gjøre flere endringer i den planlagte traseen. Kirkene sier en ting, men gjør noe annet. Enkelte landsbyer og kirkelige organisasjoner kan ikke bestemme seg for hvilken side av muren de vil være på. Jerusalems bygrenser ble bestemt av Israel i 1967 og er ikke anerkjent av resten av verden. Israel er en nykommer i Midtøsten og har stor makt, men er likevel i stand til å lære av sine feil. I Israel har vi for første gang mulighet til å leve som en majoritetsgruppe, og vi har ingen øvelse med hvordan vi utøver vår makt riktig i forhold til minoritetene. Det ville være godt om den gjensidige empatien fra Oslo-prosessen kunne gjenskapes. Det er vanskelig for israelere å se på Vestbredden som et fremmed land. Muren vil skape et nødvendig pusterom før vi kan gjøre et nytt forsøk på å gjenskape empati.”

Det var en vanskelig opplevelse for oss å forene hans litt kyniske perspektiv med den varmen og det engasjementet vi møtte blant palestinerne.

Mandag 27.mars

På Casparisenteret (<http://www.caspari.com/about.html>) fikk vi en introduksjon om messianske jøder av Ray Pritz, studieleder på Casparisenteret. Han la hovedvekten på de teologiske utfordringene som de israelske jødekristne står overfor i dag:

- Det har foregått en nyttig og god samtale om Jesu guddommelighet
- Det er forskjeller mellom israelske jødekristne fra ulike nasjonale bakgrunn om hvor langt rabbinernes tolkning av Loven bør følges. Kanskje kan man si: Jo svakere jødisk identitetsfølelse, dess sterkere lovlydighet?
- Om forståelsen av Israels rolle – i lys av de mange betydningene av ordet "Israel". Denne språkforvirringen kan bli veldig destruktiv. Det er nødvendig for oss å være like kritiske som profetene var da de minte Israel om Guds krav til sitt folk.

Alle diskusjonene kan føres tilbake til et spørsmål om jødekristnes identitet i verden, i kirken som helhet, i forholdet til rabbinsk jødedom, og i forhold til kristne palestinere. (Jf. ovenfor om Musalaha)

Etter denne innledningen fikk vi møte rabbiner David Rosen – ledende innen interreligiøst samarbeid i Israel. Det foregår en meget aktiv interreligiøs dialog i Jerusalem, i hovedsak mellom utlendinger. Rosen karakteriserer det tradisjonelle israelske tankesettet som førmoderne. Men det er forandring og utvikling på gang. For å kunne komme noen vei med dialogen, må man ha en vinn-vinn situasjon som mål. Når noen vil komme utenfra for å hjelpe palestinske kristne, må de også gjøre sitt beste for å legge til rette for en vinn-vinn-løsning. Alle parter ser seg som ofre og som sårbare, ingen klarer å ta det første skritt. Her kan internasjonal kristen hjelp være avgjørende.

Rabbi Rosen fortalte også om arbeidet til *Rabbis for Human Rights* som bl.a. overvåker at muren blir minst mulig skadevoldende. Han minte om de mange andre israelske menneskerettsorganisasjonene (over 300). Også Israel trenger hjelp for å komme ut av den fella de er i nå. Alle parter er ofre for hverandres ekstremister.

På vei til neste møte spiste vi lunsj med politisk sekretær Jonas Jølle i den norske representasjonen i Palestina. Han forklarte Norges offisielle politikk og målsetting.

Etter lunsj besøkte vi det Palestinske Bibelselskapet (PBS)

(<http://pbsnewsletter.tripod.com/index.html>), på deres kontor i Bet Hanina (en bydel i Jerusalem). Vi hørte Simon Azazian og Karin Riska fortelle om Bibelselskapet som begynte sitt arbeid i Midtøsten i 1816, og ble etablert som eget palestinsk bibelselskap i 1953. Målsettingen for arbeidet har måttet endre seg i takt med befolkningens behov, og i tillegg til salg og utdeling av Bibler, driver PBS en rekke utdanningsprosjekter og sosiale hjelpetiltak som kan spre håp og glede. De har 30 ansatte, ca. 8 med muslimsk bakgrunn som etter hvert har blitt kristne. PBS har ikke noe imot å ansette muslimer. PBS vil gjerne arbeide med og for muslimer for å bygge broer – de ønsker ikke et delt samfunn!

PBS arbeider for fred og forsoning ved å skape liv og håp i motsetning til død og fortvilelse. De har møtt motstand fra ekstremister – samtidig som de har fått anerkjennelse og støtte fra så vel Fatah som fra Hamas. Det er et betydelig press på muslimer som konverterer. De finnes som regel i undergrunnsmenigheter. Kristne med lang familiebakgrunn i de tradisjonelle kirkene har ikke de samme problemene. De unge sionistiske, evangeliske kirkene oppleves som en trussel mot alle!

Sist på ettermiddagen dro vi sammen med Karin Riska til Sabeel teologiske institutt (<http://www.sabeel.org/>), et økumenisk, liberalt teologisk senter for grasrota i kristne menigheter, som arbeider under et sterkt ønske om å tjene Gud i den situasjonen de står i.

Lederen, Naim Ateek, innledet om Sabeels program i lys av Israels uakseptable okkupasjonspolitikk. Han la vekt på kirkens lange historie i Det hellige land, arbeidet for å bedre relasjonene mellom kristne og muslimer, og arbeidet for rettferdighet og fred som et grunnlag for forsoning. Han mente at det ikke lenger er mulig å sitte stille og se på at Israel undergraver palestinerne muligheter til å kunne danne en bærekraftig stat, og mener at Kirken må våkne. Kirken må ta opp igjen sin profetiske rolle. Den kan bli sterk hvis den har mot til å stå imot verdens makter. Kirken må spørre seg selv: Hvor har vi investert pengene våre? Profiterer vi på okkupasjonen? Sabeel vil kjempe uten vold, men sier som Jesus: Å, Jerusalem, Jerusalem! (Matt 23,37) Vi ble oppfordret til:

- å snakke med folk i Norge om hva vi har sett
- å oppmuntre til at kirker ikke investerer pengene sine i firmaer som profiterer på okkupasjonen. Økonomiske sanksjoner virket i kampen mot apartheid. Vi skal ikke speile det onde, men vi skal gjøre motstand. Les mer om dette på <http://www.sabeel.org/pdfs/A%20nonviolence%20sabeel%20website.pdf>.

Før vi dro hjem for å pakke fikk vi delig middag laget av kona til Naim Ateek og noen av de ansatte, som alle spiste sammen mens samtalen fortsatte i mindre grupper.

Tirsdag 28. mars gikk i sin helhet med til hjemreisen.

Likelydende brev til

Utenriksminister Jonas Gahr Støre
Utenriksdepartementet

Stortingets Utenrikskomité

Oslo 05.04.06

En gruppe representanter for ulike norske kristne kirkesamfunn, *Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF)* i Norges Kristne Råd, ønsker med dette å dele noen inntrykk fra en delegasjonsreise til Israel og de palestinske områdene 22.-28. mars 2006. Vi besøkte byene Betlehem, Jerusalem og Ramalla, og hadde spesielt fokus på de kristnes situasjon som en hardt presset og stadig minkende minoritet i området.

Vi vil først uttrykke vår glede over at norsk bistand og Norges rolle som leder av giverlandsgruppen fikk rosende omtale overalt hvor vi kom, både blant kirkelige representanter og ledere for flere frivillige organisasjoner.

Vi har imidlertid vært vitne til palestinernes økende desperasjon og fortvilelsen over de stadig forverrede livsvilkårene.

Israel har rett til å leve innenfor sikre og anerkjente grenser, men den såkalte sikkerhetsmuren er i ferd med å kvele det palestinske samfunns økonomi, infrastruktur, kultur og liv! Grenseovergangene hindrer bevegelsesfriheten, ikke bare til/fra de israelske områdene, men også innen de palestinske områder som naturlig hører sammen.

Blant de særdeles bekymringsfulle konsekvenser av sikkerhetsgjerdet og veinettet (med by-pass roads) er at israelernes og palestinernes muligheter til å møtes og utvikle gjensidig forståelse, til å danne plattformer for fred og skape dialog, blir ødelagt. Sikkerhetsmuren blir med dette en separasjonsbarriere, og den fører allerede til ytterligere frykt og fiendskap. Uten anledninger til å møtes og oppleve den andres menneskelighet, vil begge parter dehumaniseres og både volden og menneskerettsbruddene vil eskalere konflikten.

Som venner av Israel og det palestinske folk, og med en særlig bekymring for de kristne kirkenes liv i Det hellige land, kan vi ikke tie om det vi har sett og hørt. Også israelere vi møtte ga uttrykk for at alt som er skapt av menneskehender, kan rives ned igjen av mennesker.

Vi oppfordrer med dette norske myndigheter til å

- oppmuntre og støtte både israelske og palestinske organisasjoners arbeid for å fjerne muren
- øve press på israelske myndigheter om å gjennomføre sikkerhetstiltak som ikke krenker menneskerettene for palestinerne

- arbeide for at det israelske militærsystemet ikke indirekte de-humaniserer en oppvoksende generasjon unge israelske soldater gjennom den uverdige og krenkende behandlingen av den palestinske befolkningen på Vestbredden og i Gaza, og på de utallige grensepostene.
- Øke innsatsen for utvikling, kompetanseheving og høyere utdanning i de palestinske områdene for på sikt å senke arbeidsløsheten og forhindre politisk radikaliserings og sosial ustabilitet blant palestinsk ungdom.

Til slutt vil vi be om at norsk UD/Norad fortsetter å styrke kontakten mellom norske menigheter og kristne i Det hellige land, og støtter opp om det viktige dialogarbeidet mellom jøder, kristne og muslimer som skjer lokalt og regionalt. Dette arbeidet er nødvendig for å skape stabilitet i regionen og fred i verden.

Med vennlig hilsen
Norges kristne råd/Norsk Teologisk Samtaleforum

Ørnulf Steen
Generalsekretær

På vegne av

Ørnulf Steen , generalsekretær Norges kristne råd	ost@ekumenikk.org mobiltlf: 950 41 821
Henrik Bååth, Frelsesarmeen	henrik.baath@frelsesarmeen.no , mobiltlf: 40204620
Torleif Elgvin, Frikirken	torleif.elgvin@staffeldtsgate.no
Arne Kristiansen, Frikirken	arne.kristiansen@frikirken.no , mobiltlf: 926 33 808, Stavern
Marit Kromberg, kveker	kveker@kveker.org , mobiltlf: 413 11 379, Oslo
Roger Robertsen, Adventistsamfunnet	roger.robertsen@norskbibelinstitutt.no Norsk Bibelinstitutt, Vik Senter, boks 133, 3529 Røyse. Tlf. 32 16 16 32. Mob. tlf.: 901 49 002
Marit Skjeggstad, Den norske kirke	Marit.Skjeggstad@oslo.kirken.no , tlf arb: 23222000, priv: 22146561
Billy Taranger, Baptistsamfunnet	billy.taranger@baptist.no , mobiltlf: 900 83 050

Foredrag v/ Stein Tønnesson på "Inter-faith Conference" 15.05.06:

I was asked specifically to talk about terrorism, and I want to summarize what I have to say in five points:

1. Terrorism is not an ideology, but a tactic used in armed conflict, both as a supplement to other tactics (guerrilla struggle; maneuver warfare, etc.), and as a substitute for a lack of capacity to use other, more effective tactics. Terrorist warfare normally targets civilians and/or symbolic objects with the aim to undermine an adversary's authority or affect its behavior by instilling fear in a population. Just as no one becomes a murderer by believing in murder, only by committing murder, no one becomes a convinced terrorist by believing in terrorism, only by committing a terrorist act.
2. When a period is characterized by fear of terrorism and political mobilization to combat terrorism, this is an expression of the relative absence of war. When there is real war, the drama associated with the use of terrorist tactics drowns in the atrocities of general warfare. The period around 1900 in European history is an example of peace with terrorism. Media and politicians focused on the fear of terrorist attacks from anarchists and nationalists in a period with relative peace in Europe. Then the focus on terrorism was lost in WW1 and WW2, but was again strongly accentuated in the 1970s. Today the same is the case on a global scale. Despite the serious wars in Afghanistan, Colombia, Iraq, Kashmir, Nepal, Russia, Sudan and north Uganda, and the smaller armed conflicts in more than twenty other locations, relatively speaking there is little actual warfare in the world today. Relatively few people are killed in war if we compare with earlier periods, and there is a strong fear of terrorism in many of those areas that are not affected by war. The use of terrorist tactics seems to work most effectively when it targets countries that are not used to warfare on their own territory.
3. Terrorism and war feed on each other. Terrorism often grows out of defeat in war. WWI and WWII gave rise to movements that used both terrorist and guerilla tactics in later years. Terrorism may also grow out of victory in war, if the participants in the war have wider aims than just succeeding in winning power locally. The Afghan war is a case in point. The Soviet withdrawal and the Taliban's coming to power a few years later stimulated the use of terrorist tactics elsewhere in the world. To prevent war is therefore a means to prevent terrorism. But this is easily obscured by the fact that so much more attention is paid to terrorism in periods of relative peace than in

periods of war. The idea promoted by the current US government that the USA is presently 'at war' and carries out a 'war on terror' draws recent events out of proportion and obscures the difference between real war and a period of relative peace, where terrorist tactics have a greater chance to be politically effective. To respond to terrorist attacks by engaging in real warfare against states (particularly when they were not behind the terrorist attacks) is counter-productive. Indeed it fulfills the aspirations of the perpetrators of the terrorist attacks, who want precisely to open up new battlefields and build their capacity for waging real war. One reason why we have had relatively few spectacular terrorist attacks in the last three years, and none targeting the USA directly, is probably that the worst enemies of the USA are hoping to defeat the Americans in Iraq. If this fails, and Iraq is stabilized, then we are likely to see more spectacular terrorist attacks elsewhere.

4. The use of terrorist tactics is the exact opposite of dialogue. One of the aims of terrorist tactics is to cut off relations with the enemy and prevent any kind of dialogue. The best long term strategy for preventing the use of terrorist tactics is therefore to engage in dialogue with those who are the most likely supporters of the perpetrators of terrorist attacks. This is hard, and those who engage in such dialogue are often accused of legitimating the use of violence since they talk with people who defend and sometimes themselves use extreme violence. But this is the way.
5. Those who carry out terrorist acts do not operate in isolation. They are most often members of a larger group with common values, a kind of 'civil society' that has a shared sense of humiliation and pride, and an idea of fighting for a good cause. There are often heated debates within such 'civil societies' about the legitimacy and effectiveness of various forms of combat. Those best positioned to overcome the use of terrorism by removing support for this abhorrent tactic, are those who are members of this 'civil society', those who share the grievances and the aspirations of the terrorists, but who know better ways of fighting for their aims. Therefore, when a party like Hamas, who has condoned the use of terrorist tactics by others, and also itself used terrorist tactics as one of its forms of struggle, is elected to office by a majority of the Palestinians, then these elected Hamas leaders are better positioned than anyone else to find better ways of fighting for their goals, and to convince and compel others to abandon terrorist tactics. To starve an elected Hamas government of funding and refuse to talk to it is therefore probably not a good idea.

Foredrag v/ Stein Tønnesson på "Inter-faith Conference" 15.05.06:

I was asked specifically to talk about terrorism, and I want to summarize what I have to say in five points:

1. Terrorism is not an ideology, but a tactic used in armed conflict, both as a supplement to other tactics (guerrilla struggle; maneuver warfare, etc.), and as a substitute for a lack of capacity to use other, more effective tactics. Terrorist warfare normally targets civilians and/or symbolic objects with the aim to undermine an adversary's authority or affect its behavior by instilling fear in a population. Just as no one becomes a murderer by believing in murder, only by committing murder, no one becomes a convinced terrorist by believing in terrorism, only by committing a terrorist act.
2. When a period is characterized by fear of terrorism and political mobilization to combat terrorism, this is an expression of the relative absence of war. When there is real war, the drama associated with the use of terrorist tactics drowns in the atrocities of general warfare. The period around 1900 in European history is an example of peace with terrorism. Media and politicians focused on the fear of terrorist attacks from anarchists and nationalists in a period with relative peace in Europe. Then the focus on terrorism was lost in WW1 and WW2, but was again strongly accentuated in the 1970s. Today the same is the case on a global scale. Despite the serious wars in Afghanistan, Colombia, Iraq, Kashmir, Nepal, Russia, Sudan and north Uganda, and the smaller armed conflicts in more than twenty other locations, relatively speaking there is little actual warfare in the world today. Relatively few people are killed in war if we compare with earlier periods, and there is a strong fear of terrorism in many of those areas that are not affected by war. The use of terrorist tactics seems to work most effectively when it targets countries that are not used to warfare on their own territory.
3. Terrorism and war feed on each other. Terrorism often grows out of defeat in war. WWI and WWII gave rise to movements that used both terrorist and guerilla tactics in later years. Terrorism may also grow out of victory in war, if the participants in the war have wider aims than just succeeding in winning power locally. The Afghan war is a case in point. The Soviet withdrawal and the Taliban's coming to power a few years later stimulated the use of terrorist tactics elsewhere in the world. To prevent war is therefore a means to prevent terrorism. But this is easily obscured by the fact that so much more attention is paid to terrorism in periods of relative peace than in

periods of war. The idea promoted by the current US government that the USA is presently 'at war' and carries out a 'war on terror' draws recent events out of proportion and obscures the difference between real war and a period of relative peace, where terrorist tactics have a greater chance to be politically effective. To respond to terrorist attacks by engaging in real warfare against states (particularly when they were not behind the terrorist attacks) is counter-productive. Indeed it fulfills the aspirations of the perpetrators of the terrorist attacks, who want precisely to open up new battlefields and build their capacity for waging real war. One reason why we have had relatively few spectacular terrorist attacks in the last three years, and none targeting the USA directly, is probably that the worst enemies of the USA are hoping to defeat the Americans in Iraq. If this fails, and Iraq is stabilized, then we are likely to see more spectacular terrorist attacks elsewhere.

4. The use of terrorist tactics is the exact opposite of dialogue. One of the aims of terrorist tactics is to cut off relations with the enemy and prevent any kind of dialogue. The best long term strategy for preventing the use of terrorist tactics is therefore to engage in dialogue with those who are the most likely supporters of the perpetrators of terrorist attacks. This is hard, and those who engage in such dialogue are often accused of legitimating the use of violence since they talk with people who defend and sometimes themselves use extreme violence. But this is the way.
5. Those who carry out terrorist acts do not operate in isolation. They are most often members of a larger group with common values, a kind of 'civil society' that has a shared sense of humiliation and pride, and an idea of fighting for a good cause. There are often heated debates within such 'civil societies' about the legitimacy and effectiveness of various forms of combat. Those best positioned to overcome the use of terrorism by removing support for this abhorrent tactic, are those who are members of this 'civil society', those who share the grievances and the aspirations of the terrorists, but who know better ways of fighting for their aims. Therefore, when a party like Hamas, who has condoned the use of terrorist tactics by others, and also itself used terrorist tactics as one of its forms of struggle, is elected to office by a majority of the Palestinians, then these elected Hamas leaders are better positioned than anyone else to find better ways of fighting for their goals, and to convince and compel others to abandon terrorist tactics. To starve an elected Hamas government of funding and refuse to talk to it is therefore probably not a good idea.

